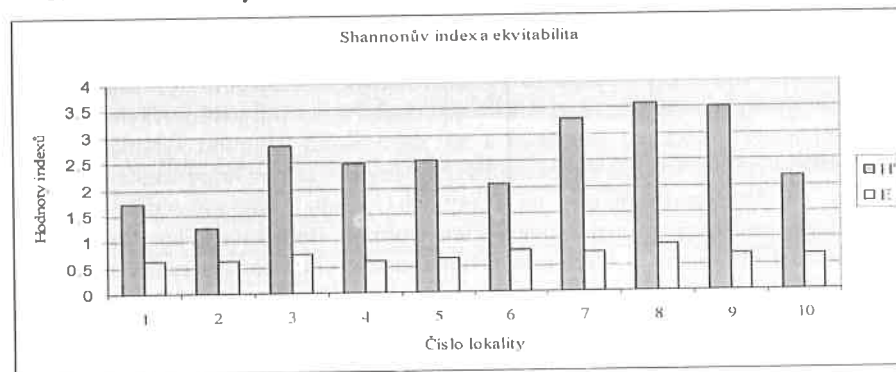

Graf č. 1 – Hodnoty indexů na lokalitách

Vysvětlivky:

1 - Malý Polní rybník	6 - rybník "U cesty"
2 - Velký Polní rybník	7 - Dolní nádrž - sádky Studénka
3 - Kačírek	8 - Horní nádrž - sádky Studénka
4 - Zimní rybník	9 - Horní Bartošovický rybník
5 - manipulační rybník II	10 - Jižní tůň
H' - Shannon-Wienerův index diverzity	E - ekvitabilita

Celkově lze zhodnotit rostlinná společenstva obnažených den pro celou sledovanou oblast z hlediska rozdělení jedinců na přítomné druhy jako vyrovnané, vyznačující se vysokou druhovou diverzitou.

Fytocenologický výzkum

Divizní klasifikaci v programu TWINSpan byla snímková databáze rozdělena do 4 skupin, z nichž každá obsahuje různý počet fytocenologických snímků. První skupina zahrnuje snímky z lokalit Malý a Velký Polní rybník, stanoviště č. 4 na Kačírku a komorový rybník "U cesty". Ostatní stanoviště na Kačírku zařadil program do skupiny druhé. Třetí skupinu tvoří snímky zachycující vegetaci na Horním Bartošovickém rybníku, Jižní tůni, Zimním rybníku a jistebnickém manipulačním rybníku II. Čtvrtá skupina je tvořena pouze třemi snímky, pořizovanými na dvou sádkových nádržích ve Studénce.

Přehled nalezených společenstev

- Třída: **ISOËTO-NANOJUNCETEA** Br.-Bl. et Tüxen 1943
 Řád: **NANOCYPERETALIA** Klika 1935
 Svaz: *Eleocharition ovatae* Philippí 1968
 Třída: **ISOËTO-LITTORELLETEA** Br.-Bl. et Vlieger 1937
 Řád: **LITTORELLETALIA** Koch 1926
 Svaz: *Littorellion uniflorae* Koch 1926
 Třída: **PHRAGMITO-MAGNOCARICETEA** Klika in Klika et Novák 1941
 Řád: **PHRAGMITETALIA** Koch 1926

- Svaz: *Phragmition communis* Koch 1926
 Řád: **NASTURTIO-GLYCERETALIA** Pignatti 1953 em. Kopecký in Kopecký et Hejný 1965
 Svaz: *Sparganio-Glycerion fluitans* Br.-Bl. et Sissingh in Boer 1942 nom. invers. propos.
 Řád: **OENANTHETALIA AQUATICAE** Hejný in Kopecký et Hejný 1965
 Svaz: *Oenanthon aquaticae* Hejný ex Neuhäusl 1959
 Třída: **LEMNETEA** Tüxen 1955
 Řád: **LEMNETALIA MINORIS** Tüxen 1955
 Svaz: *Lemnon minoris* Tüxen 1955
 Třída: **BIDENTETEA TRIPARTITAE** Tüxen, Lohmeyer et Preising in Tüxen 1950
 Řád: **BIDENTETALIA** Br.-Bl. et Tüxen 1943
 Svaz: *Bidenton tripartitae* Nordhagen 1940
 Třída: **CHENOPODIETEA** Br.-Bl. in Braun-Blanquet, Roussine et Nègre 1952 em. Lohmeyer, J. et R. Tüxen ex Matuszkiewicz 1962
 Řád: **SISYMBRIETALIA** J. Tüxen ex Matuszkiewicz 1962 em. Görs 1966
 Svaz: *Chenopodion glauci* Hejný 1979
 Třída: **GALIO-URTICETEA** Passarge ex Kopecký 1969
 Řád: **LAMIO ALBI-CHENOPODIETALIA BONI-HENRICI** Kopecký 1969
 Svaz: *Arction lappae* Tüxen 1937 em. Gutte 1972
 Třída: **QUERCO-FAGETEA** Br.-Bl. et Vlieger 1937
 Řád: **FAGETALIA SYLVATICAE** Pawłowski in Pawłowski, Sokołowski et Wallisch 1928
 Svaz: *Alnion incanae* Pawłowski in Pawłowski, Sokołowski et Wallisch 1928

Charakteristika a popis zařazených společenstev

1. skupina: Skladba vegetace stanoviště č. 4 na Kačírku, obou Polních rybníků a jistebnického rybníka "U cesty" se mezi sebou příliš nelišila. Během snímkování těchto lokalit se na stanovištích vyskytovalo poměrně málo druhů (6 až 8 druhů). Dominantními taxony byly *Alopecurus aequalis* (obr. 6), *Myosurus minimus* (obr. 7) a *Veronica peregrina*. Nejedná se o druhy diagnostické, proto bylo poměrně obtížné zařadit tuto vegetaci do svazu. Po klasifikaci společenstev podle Katalogu biotopů ČR bylo rostlinstvo Malého, Velkého Polního rybníka a rybníka "U cesty" přiřazeno k vegetaci obnažených den teplejších oblastí a stanoviště na Kačírku podle přítomnosti druhů *Alopecurus aequalis*, *Chenopodium ficifolium*, *Persicaria hydropiper* a *Persicaria lapathifolia* k vegetaci bahnitých náplavů. Dále byl v porostu na Kačírku zaznamenán výskyt druhů *Typha latifolia* a *Glyceria maxima* svazu *Phragmition communis*, které se zde šíří z rákosového porostu litorálu. Na snímku byl zastoupen také makrofytní druh *Batrachium aquatile*, který zde patrně zůstal po snížení vodní hladiny. V blízkosti vytyčené plochy na Velkém Polním rybníku se nacházela poměrně silná populace nitrofilního druhu *Impatiens noli-tangere*, která částečně zasahovala i do snímku.

2. skupina: Druhou skupinu tvoří snímky zapsané na rybníku Kačírek na stanovištích č. 5 – 7. V zásadě se skladba vegetace příliš neodlišovala od rostlinstva snímkaného na stanovišti č. 4 na severní hrázi Kačírku. Opět jsou zde dominantními druhy *Alopecurus aequalis*, *Myosurus minimus* a *Veronica peregrina*. Podle Katalogu biotopů ČR byla tudíž většina porostu přiřazena k vegetaci obnažených den teplejších oblastí. Pódobně jako u předchozích snímků na stanovišti č. 4 na Kačírku se i na ostatních zkoumaných plochách vyskytoval druh *Batrachium aquatile*. Vegetace 6. a 7. stanoviště byla zařazena k stále se rozšiřujícímu se společenstvu svazu *Phragmites communis* s druhy *Glyceria maxima* a *Bolboschoenus maritimus*.

3. skupina: Rostlinstvo, nacházející se na jistebnickém manipulačním rybníku, vykazuje mozaikovitý charakter několika svazů. Vyskytuje se zde přirozeně i antropicky ovlivněné společenstvo stojatých vod svazu *Oenanthion aquaticae* s diagnostickými druhy *Alisma plantago-aquatica* a *Oenanthe aquatica* a společenstvo obnažených den a mělkých pobřežních vod svazu *Eleocharition ovatae* s druhy *Eleocharis ovata*, *Juncus buffonius* a *Rorippa palustris*. Kontaktním společenstvem, pokrývajícím svažité břehy nádrže, jsou porosty rákosin svazu *Phragmition communis* s typickými druhy *Glyceria maxima* a *Phragmites australis*. S nízkou pokryvností se zde objevovaly i druhy *Lemna minor* a *Spirodela polyrhiza*, které náleží ke svazu *Lemnion minoris*. Dominanty porostu tvoří podobně jako u polaneckých Polních rybníků zejména druhy *Alopecurus aequalis*, *Veronica peregrina*, *Rumex maritimus* a *Ranunculus sceleratus* (obr. 8). Poslední dva zmíněné druhy jsou zástupci svazu *Bidention tripartitae*, ale přítomnost rostlin rodu *Bidens* však zaznamenána nebyla. Proto bylo toto společenstvo zařazeno podle Katalogu biotopů ČR k vegetaci letněných rybníků.

Druhové zastoupení na zájmových plochách č. 8 – 11 Zimního rybníku tvoří mozaikovitou strukturu. Mísí se zde společenstva svazu *Bidention tripartitae*, *Alnion incanae* a *Lemnion minoris*. Vegetaci nitrofilních společenstev obnažených půd stojatých vod reprezentují taxony *Ranunculus sceleratus*, *Bidens frondosus* a *Myosoton aquaticum*. Nalezené druhy *Festuca gigantea*, *Galium aparine*, *Viburnum opulus* a *Urtica dioica* pronikaly na vytyčená stanoviště ze břehů rybníka. Tato vegetace byla přiřazena ke společenstvu lužních lesů zaplavovaných a podmáčených poloh svazu *Alnion incanae*. S nízkou pokryvností se zde objevovaly druhy *Lemna minor* a *Spirodela polyrhiza*, které náleží ke společenstvu okřehkovitých rostlin svazu *Lemnion minoris*. Do zmíněných společenstev zasahují svým výskytem druhy *Calitriche palustris*, *Oenanthe aquatica*, *Alopecurus aequalis*, *Veronica peregrina*, *Persicaria maculosa*, *Persicaria lapathifolia*, *Rorippa palustris*, *Symphytum tuberosum*, *Lythrum salicaria* a *Phalaris arundinacea*.

Převážná většina snímků, pořízených na Horním Bartošovickém rybníku, se rostlinnou skladbou podobala vegetaci zachycené na manipulačním rybníku v Jistebniku. Vegetaci tvoří vysoce heterogenní porosty, v nichž jsou nejčastěji zastoupeny druhy svazu *Phragmition communis*. K nim se přidávají také četní zástupci vysokých bažinných bylin stojatých vod s kolísající vodní hladinou svazu

Oenanthion aquaticae, společenstva bahnitých náplavů *Bidention tripartitae* a společenstva obnažených den a mělkých pobřežních vod svazu *Eleocharition ovatae*. V menší míře jsou zastoupeny druhy společenstva pobřežnice a bahničky jehlicovité, vyskytující se na mělkém pobřeží vod, svazu *Littorellion uniflorae*. Na některých deponiích je podle přítomnosti druhů zřejmá ruderalizace a synantropizace porostů (svaz *Chenopodium glauci* a *Arction lappae*).

Na stanovišti č. 18 byly nalezeny druhy *Plantago uliginosa* a *Rorippa palustris* náležící do svazu *Eleocharition ovatae*, obojživelné druhy *Eleocharis acicularis*, *Calitriche palustris* a *Elatine hydropiper* svazu *Littorellion uniflorae* a rákosinové porosty svazu *Phragmition communis* s diagnostickými druhy *Schoenoplectus lacustris*, *Scutellaria galericulata* a *Typha latifolia*.

Přestože se stanoviště č. 19 nachází nedaleko předchozí snímkané plochy č. 18, byly ve snímku zachyceny pouze tři druhy (*Alisma lanceolatum*, *Alisma plantago-aquatica* a *Elatine hydropiper*). Vegetace byla pak přiřazena ke svazu *Oenanthion aquaticae*. Ze svažitého okraje hráze sem pronikaly druhy (*Calystegia sepium*, *Typha latifolia* a *Scutellaria galericulata*) typické pro svaz *Phragmition communis*.

Na jižním okraji deponie kolmé k dolní hrázi (stanoviště č. 20) byla zaznamenána přítomnost typických zástupců svazu *Oenanthion aquaticae* s druhy *Alisma plantago-aquatica* a *Oenanthe aquatica* a společenstvo nitrofilních rostlin *Echinochloa crus-galli*, *Ranunculus sceleratus* a *Rumex maritimus* svazu *Bidention tripartitae*.

Dominantním druhem na stanovišti č. 21 je druh *Elatine hydropiper* (obr. č. 9), který byl společně s druhem *Calitriche palustris* zařazen do svazu *Littorellion uniflorae*. Do tohoto pobřežního společenstva pronikají ruderalní druhy *Ranunculus sceleratus* a *Rumex maritimus*, vázané na obnažené půdy rybníků svazu *Bidention tripartitae*.

Přítomnost společenstva svazu *Littorellion uniflorae* na stanovišti č. 22 na severním okraji kolmého ostrova indikují druhy *Calitriche palustris* a *Elatine hydropiper*. Ve vegetaci se také objevil druh *Batrachium aquatile* a silně ohrožený druh *Salvinia natans*.

Druhově nejbohatší lokalitou na Horním Bartošovickém rybníku je stanoviště č. 23, umístěné na východním okraji deponie rovnoběžné s dolní hrází rybníka. Na kamenitém substrátu dominovaly druhy *Rorippa palustris*, *Plantago uliginosa* a *Gnaphalium uliginosum* svazu *Eleocharition ovatae*. Na skladbě vegetace se výrazně podílí přítomnost ruderalních a synantropních druhů svazu *Chenopodium glauci* s druhy *Chenopodium album* a *Chenopodium glaucum* a svazu *Bidention tripartitae* se svazovými druhy *Chenopodium rubrum*, *Echinochloa crus-galli*, *Ranunculus sceleratus* a *Rumex maritimus*. I okolní porosty snímkané plochy byly tvořeny zejména zástupci rumištních společenstev svazu *Arction lappae* (*Cirsium arvense*, *Artemisia vulgaris* a *Urtica dioica*) a další synantropní druhy pobřežních křovin, např. *Carduus crispus* nebo *Epilobium hirsutum*. V porostu se objevuje i invazivní neofyt *Impatiens glandulifera*.

Společenstvo, nacházející se na lokalitě Jižní tůň v blízkosti Horního Bartošovického rybníka, bylo dle diagnostických druhů *Bidens tripartita*, *Bidens*

frondosa, *Chenopodium rubrum*, *Rumex maritimus* a *Ranunculus sceleratus* přiřazeno ke svazu *Bidention tripartitae*. Jde o přirozená až ruderalní nitrofilní společenstva obnažených půd stojatých vod. Do porostu vytyčených stanovišť zasahují také rostliny z okolního litorálu s převažujícími druhy *Phragmites australis*, *Glyceria maxima* a *Lycopus europaeus*, což jsou charakterističtí zástupci rákosin stojatých vod svazu *Phragmition communis*.

4. skupina

Z hlediska fytoecologické klasifikace se vegetace sádkových nádrží jeví jako mozaika tří typů společenstev. Zdejší rostlinstvo patří ke společenstvu okřehkových rostlin eurosibiřské oblasti svazu *Lemnion minoris*, pobřežních porostů malých vodních toků svazu *Sparganio-Glycerion fluitans* a společenstvu obnažených den a mělkých pobřežních vod svazu *Eleocharition ovatae*.

Na všech vytyčených stanovištích (stanoviště č. 15 - 17) se v hojném počtu vyskytovaly diagnostické druhy *Lemna minor* a *Spirodela polyrrhiza*, které při vyšší hladině vody v nádržích více či méně souvisle pokrývají celou vodní plochu. Makrofytní vegetace svazu *Lemnion minoris* byla patrná i při velmi nízké hladině vody, která se v době botanického průzkumu pohybovala průměrně okolo 3 cm. Rostliny řazené do tohoto svazu se vyskytují v přirozeně eutrofních stojatých a mírně tekoucích vodách, s trvalejším výskytem ve vodách obohacovaných dusíkem.

Dále dle zastoupení diagnostických druhů náleží zdejší vegetace ke svazu *Sparganio-Glycerion fluitans*, jehož typickými zástupci jsou *Epilobium hirsutum*, *Leersia oryzoides*, *Myosotis palustris* a *Veronica anagalis-aquatica*.

Třetí společenstvem určeným na studeneckých sádkách je vegetace svazu *Eleocharition ovatae*. Jde o společenstvo obnažených den a mělkých pobřežních vod s optimálním vývojem na sapropelových až hrubozrných šterkopiscích. Diagnostickými druhy jsou *Cyperus fuscus*, *Eleocharis ovata*, *Peplis portula* a *Plantago uliginosa*.

Na studeneckých sádkách bylo popsáno i množství diagnostických a dominantních druhů více společenstev. Jedná se o druhy *Bolboschoenus maritimus*, *Alisma plantago-aquatica* ze svazu *Oenanthion aquaticae*, *Bidens cernua*, *Myosoton aquaticum* a *Echinochloa crus-galli*, které jsou charakteristické pro svaz *Bidention tripartitae*.

Diskuze

V této práci jsem mapovala druhovou skladbu fytoocenóz obnažených den rybníků a sádek nacházejících se v Chráněné krajinné oblasti Poodří a blízkého okolí. Na zkoumaných lokalitách nebyl dosud prováděn ucelený výzkum, zabývající se výhradně vegetací obnažených den rybníků a sádek zájmových území. Vzhledem k dostupnosti minimálního množství dosud publikovaných dat nebylo možno mnou zjištěná data porovnávat s dřívějšími údaji.

Floristický průzkum

Lokality, na kterých probíhal botanický průzkum, jsou významnými stanovišti velmi hodnotného rostlinstva obnažených den. Byl zde zaznamenán výskyt

ohrožených druhů naší flóry *Salvinia natans*, *Elatine hydropiper*, *Myosurus minimum*, *Leersia oryzoides*, *Cyperus fuscus*, *Eleocharis ovata* a *Limosella aquatica*. Sovíková & Neuschlová (2007) zmiňují Zimní rybník jako jednu ze tří lokalit výskytu kriticky ohroženého druhu *Elatine alsinastrum*. Jeho výskyt se bohužel potvrdit nepodařilo, zřejmě z důvodu zarůstání litorálu vysokými porosty bahnitých náplavů. Celkový počet popsáných druhů není konečný, a to vzhledem k tomu, že byly zaznamenány pouze druhy, které se nacházely v nejbližším okolí vymezených studijních ploch.

Z přehledu druhů zařazených do jednotlivých typů synantropie vyplývá, že počet naturalizovaných druhů jasně převyšuje počet taxonů patřící do kategorie archeofytů nebo neofytů.

Výskyt expanzivních a invazivních druhů (*Impatiens glandulifera*, *Galinsoga parviflora*, *Bidens frondosa* a *Cirsium arvense*), ale také nitrofilních druhů (*Carduus crispus*, *Artemisia vulgaris*, *Urtica dioica*, *Epilobium hirsutum*) potvrzuje fakt, že rybníky a sádky jsou stanovišti do jisté míry stále ovlivňované člověkem.

Srovnávání vegetace sádek a rybníků prokázala vyšší variabilitu vegetace na sádkách ve Studénce a na ostrůvcích Horního Bartošovického rybníka. Vyšší diverzita Horního Bartošovického rybníka je dána pronikáním invazivních a rumištních druhů rostlin. Nejméně druhů bylo zaznamenáno na Velkém a Malém Polním rybníku a na rybníku "U cesty". Potvrzují to i výsledné hodnoty indexů diverzity. Nízký počet druhů na obou Polních rybnících byly zřejmě ovlivněny melioračními zásahy (mělká orba), které se těsně před uskutečněním botanického průzkumu prováděly. Jedná se totiž o rybníky, které jsou mimo chráněné území, a proto jejich management nepodléhá plánu péče CHKO Poodří. Rybník "U cesty" byl druhově také velice chudý. Tento komorový rybník není pravidelně letněn, pouze v době výzkumu byla hladina vody snížena a břehy rybníka se obnažily. Silná vrstva bahna a krátká doba odvodnění dna neumožnily vyklíčení většího počtu rostlinných druhů. Pokles vodní hladiny a s tím související pokles úrovně spodní vody i půdní vlhkost je také hlavním faktorem, určujícím rozvoj porostů obnaženého dna během vegetační sezóny i délku trvání jednotlivých stádií.

Jako nejdůležitější z faktorů, ovlivňujících tuto variabilitu, je typ hospodaření a typ zásahů prováděných na jednotlivých nádržích. Proto lze management považovat za klíčový faktor, ovlivňující variabilitu vegetace na zkoumaných územích.

Fytoecologický průzkum

V průběhu terénního průzkumu byla zjištěna velká heterogenita stanovišť i vegetace. Ve struktuře a druhovém složení vegetace na obnažených dnech se vedle biologických vlastností rostlin odrážejí faktory prostředí, zejména klima, fyzikální a chemické vlastnosti substrátu, doba od počátku sukcese, výška vodní hladiny, charakter okolní vegetace a management obhospodařování stanoviště. Rozdílný způsob obhospodařování rybníků a sádek má zásadní vliv na složení fytoocenóz na obnažených sádkových a rybníčních den.

Díky velké různorodosti stanovišť a malému počtu fytoecologických snímků zapsaných během jedné vegetační sezóny bylo také poměrně obtížné klasifikovat

vegetaci do jednotlivých fytoocenologických jednotek. Velká část snímkového souboru byla zařazena do syntaxonomických jednotek dle Moravce (1995) a část vegetace k biotopům z Katalogu biotopů ČR dle Chytrého, Kučery & Kočího (2001). Hranice mezi jednotlivými společenstvy nejsou ostře vymezeny a dochází k častému pronikání druhů do sousedních společenstev oběma směry. Vegetace pak tvoří tzv. mozaikovitou strukturu.

Na obnažených dnech rybníků a sádek v Chráněné krajinné oblasti Poodří a blízkého okolí se nejčastěji vyskytuje vegetace řazená do svazu *Bidention tripartita*, *Oenanthe aquatica* a *Eleocharition ovatae*. Dalšími vymezenými typy vegetace byly fytoceenózy svazu *Sparganio-Glycerion fluitans*, makrofytní vegetace svazu *Lemnion minoris*, společenstva lužních lesů svazu *Alnion incanae*, porosty mělkých pobřeží svazu *Littorellion uniflorae* a synantropní společenstva svazů *Cheopodion glauci* a *Arction lappae*. Nejčastěji pozorovaným typem společenstva pobřežní vegetace bylo rostlinstvo svazu *Phragmition communis*, které se vyskytovalo téměř na všech lokalitách. Jedná se o druhově chudou vegetaci litorálu, zpravidla s převahou travin. Husté zapojené porosty druhů *Phragmites australis*, *Glyceria maxima*, *Typha angustifolia* a *Typha latifolia* často pronikaly až na obnažená dna.

Závěr

Tato práce byla provedena s cílem klasifikovat a charakterizovat vlhkomilnou vegetaci, vyskytující se na obnažených dnech sádek a rybníků na území Chráněné krajinné oblasti Poodří a nejbližšího okolí.

Na zájmové lokalitě jsem v rámci inventarizace druhů zjistila a popsala celkem 72 taxonů vyšších cévnatých rostlin. Z nich je jeden chráněn zákonem, 7 taxonů je řazeno mezi druhy ohrožené podle Červeného seznamu cévnatých rostlin ČR (Procházka, 2001), 1 druh je zahrnut v Bernské úmluvě a 1 taxon je uveden v Červené knize ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČR a SR.

Z celkového počtu taxonů bylo vymezeno 5 archeofytů, 5 neofytů a 62 naturalizovaných druhů, které u nás tvoří populace bez přispění člověka.

Na daném území se nacházejí společenstva obnažených den třídy *Isoëto-Nanojuncetea*, společenstva pobřežnic třídy *Isoëto-Littorelletea*, společenstva rákosin a vysokých ostřic třídy *Phragmition communis*, společenstva plovoucích a vzplývavých rostlin třídy *Lemnetea*, společenstva nitrofilních rostlin na obnažených půdách třídy *Bidentetea tripartitae* a *Chenopodietea*, lemová společenstva přirozených i antropogenních pobřežních rostlin třídy *Galio-Urticetea* a společenstva lužního lesa zaplavovaných a podmáčených poloh třídy *Quercio-Fagetea*.

Z vypočítaných indexů diverzity jednotlivých lokalit vyplývá, že vegetace sádek ve Studénce a Horního bartošovického rybníka vykazuje vyšší druhovou bohatost než na ostatních zkoumaných lokalitách.

Použité informační zdroje

DROZD P. (2004): Význam a využití nových ekologických poznatků pro ochranu přírody. - Ostravská univerzita, Ostrava, 56 pp.

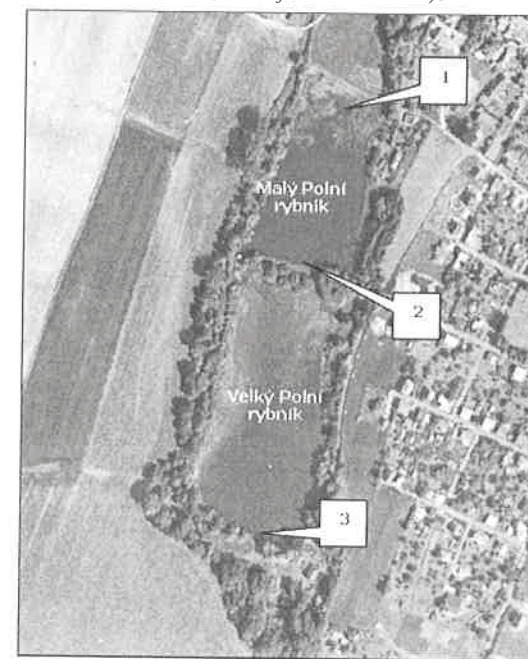
- GRULICH V. (2003): Výsledky floristického kursu České botanické společnosti v Novém Jičíně (4. – 10. července 1999). - Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha, 38, Příl. 2: 137-160.
- HEJNÝ S. (1995): Mizení druhů a společenstev obnažených den. - Sborn. Jihočes. Muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy, 35: 45-49.
- HENNEKENSS M. & SHAMINÉE J. H. J. (2001): TURBOWEG, a comprehensive data base management system for vegetation data. *Journal of Vegetation Science*, 12: 589-591.
- HERBEN T. & MÜNZBERGOVÁ Z. (2003): Zpracování geobotanických dat v příkladech, Část I., Data o druhovém složení. - Praha, p. 20.
- HILL M. O. (1979): TWINSPAN - a Fortran program for arranging multivariate data in an ordered two way table by classification of the individuals attributes. *Ecology and Systematics* Ithaca, Cornell University.
- HLAVÁČEK R. (1994): Příspěvek k poznání vegetace a flóry obnažených rybníčních den na Blatensku. - Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha, 28: 35-48.
- HROUDOVÁ Z. (1972): Příspěvek k fytoocenologickému a floristickému výzkumu rybníků v okolí Jarošova nad Nežárkou. - Sborn. Jihočes. Muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy, 12: 129-143.
- HROUDOVÁ Z. (1981): Sezónní dynamika porostů obnaženého rybníčního dna. - Sborn. Jihočes. Muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 21: 37-49.
- CHÁN V., LEPSÍ M. & LEPSÍ P. [red.] (2007): Nálezy zajímavých a nových druhů v květeně jižní části Čech XIII. - Sborn. Jihočes. Muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy, 47: 91-104.
- CHÁN V., SOUKUP M., ŠTECH M. & ŽÍLA V. (2005): Floristický materiál ke květeně Budějovické pánve. - Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha, 40, Příl. 2: 137-160.
- CHYTRÝ M., KUČERA T. & KOČÍ M. (2001): Katalog biotopů České republiky. - I. ed., Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 307 pp.
- JÍLEK B. (1956): K fytoocenologii rybníčních společenstev. - *Preslia*, Praha, 28: 66-77.
- KNEBLOVÁ V. (1956): Fytoocenologický výzkum Ostravska. - *Přírod. Sborn. Ostrav. Kraje, Opava*, 17: 521-531.
- KOSŇOVSKÝ M. (2005): Kontrola Národní přírodní rezervace Polanská niva. - Poodří – časopis obyvatel horní Odry, Společnost přátel Poodří, Ostrava, 8/ č. 3: 41.
- KRKAVEC F. 1967: Květena Poodří. - *Vlastiv. sborn. okr. Nový Jičín*, Sv. 1: 24-28.
- KUBÁT K., HROUDA L., CHRTEK J. jun., KAPLAN Z., KIRSCHNER J. & ŠTĚPÁNEK J. (eds.) (2002): Klíč ke květeně České republiky. - *Academia*, Praha, 927 pp.
- LOSOS B. (1992): Cvičení z ekologie živočichů. - Masarykova Univerzita, Fakulta přírodovědecká, Brno, 222 pp.
- MORAVEC, J. & al., (1994): Fytoceologie (nauka o vegetaci). - *Academia*, Praha, 403 pp.
- MORAVEC J. & al. (1995): Rostlinná společenstva České republiky a jejich ohrožení. - *Severočes. Přír., Litoměřice, Příl.* 1/1995: 1-206.
- Nařízení komise (ES) č. 1332/2005 ze dne 9. srpna 2005, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi. Úřední věstník Evropské unie L 215, příloha B.

- Návrh plánu péče CHKO Poodří pro rok 2009 - 2018. – Ms. [depon in: Správa CHKO Poodří Studénka, 118 pp ms.].
- PROCHÁZKA F. (ed.) (2001): Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). Příroda, Praha, 18: 4-146.
- Sbírka zákonů České republiky. Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 395/1992. Příloha II, Seznam zvláště chráněných rostlin.
- SLAVOŇOVSKÝ F. (1951): Vegetační poměry rybníků paskovských a svinovských. - Přírod. Sborn. Ostrav. Kraje, Opava, 12: 33-48.
- SLAVOŇOVSKÝ F. (1953): Vegetační poměry rybníků v Loukách nad Olzou. - Přírod. Sborn. Ostrav. Kraje, Opava, 14: 88-113.
- SOVÍKOVÁ L. (2003): Plán péče CHKO Poodří pro PR Bartošovický luh pro rok 2003 - 2013. - Ms. [depon in: Správa CHKO Poodří, Studénka].
- SOVÍKOVÁ L., ŽÁRNÍK M. & KVITA D. 2007: Plán péče pro rybníky v NPR Polanská niva pro rok 2008 - 2016. Depon in: Správa CHKO Poodří, Studénka.
- SOVÍKOVÁ L. & NEUSCHLOVÁ Š. (2007): Poodří. In: Čeřovský J., Podhajská Z. & Turoňová D. (eds.), Botanicky významná území České republiky, 1. ed., AOPK ČR, Praha, p. 245-251.
- ŠPRYŇAR P. (2006): Květena a vegetace vypuštěného Mlýnského rybníka v Suchomastech v Českém krasu. Muzeum a současnost, ser. natur., Rostoky, 21: 19-24.
- ŠUMBEROVÁ K. (2005): Co víme o vegetaci tříd *Isoëto-Nanojuncetea* a *Bidentetea* v České republice. - Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha, 40: 195-220.
- ŠVACHA A. (1950): Zprávy o botanickém výzkumu rostlinných společenstev rybníků v oblasti Hrušov - Orlová - Stonava - Louky-zastávka v r. 1950. - Přírod. Sborn. Ostrav. Kraje, Opava, 11: 365-369.
- ŠVACHA A. (1951): Doplnění zprávy o průzkumu vegetačních poměrů rybníků v oblasti Hrušov - Louky-zastávka. - Přírod. Sborn. Ostrav. Kraje, Opava, 12: 266-267.
- ŠVENDOVÁ K. (1982): Floristický výzkum rybníční oblasti v Karviné IX - Loukách nad Olší. - Přírod. Sborn. Ostrav. Kraje, Opava, 26: 61-84.
- TICHÝ L. (2002): JUICE, software for vegetation classification. Journal of Vegetation Science, 13: 451-453.
- VICHEREK J. (1959): Poznámky ke květeně Slezska I. - Přírod. Čas. Slezska, Opava, 20: 227-230.
- VICHEREK J. (1972): Rostlinná společenstva obnažených půd rybníka „Velké Dářko“ na Českomoravské vysočině. - Vlastivěd. Sborn. Vysociny, Jihlava, Odd. Věd Přír., 7: 35-52.
- WESTHOFF V. & VAN DER MAAREL E. (1978): The Braun-Blanquet approach. In: Whittaker R. H. [ed.], Classification of plant communities. W. Junk, Hague, p. 289-399.

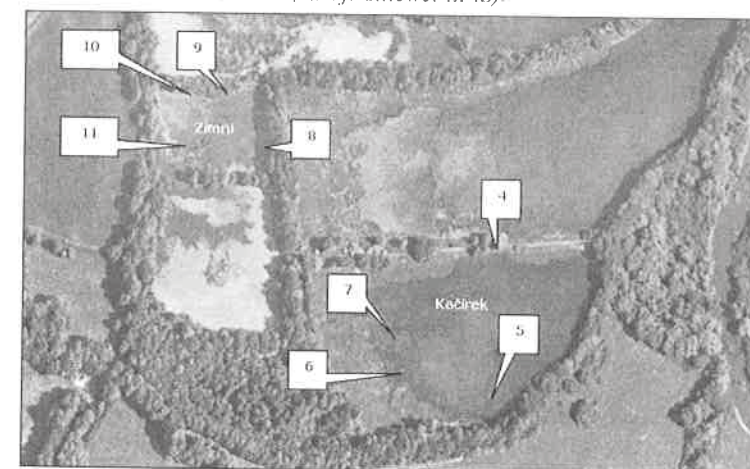
Adresa autorky:

Mgr. Petra Mičková, Muzeum Novojičínka p. o., ul. 28. října 12, 741 11 Nový Jičín, e-mail: mj.mickovap@seznam.cz

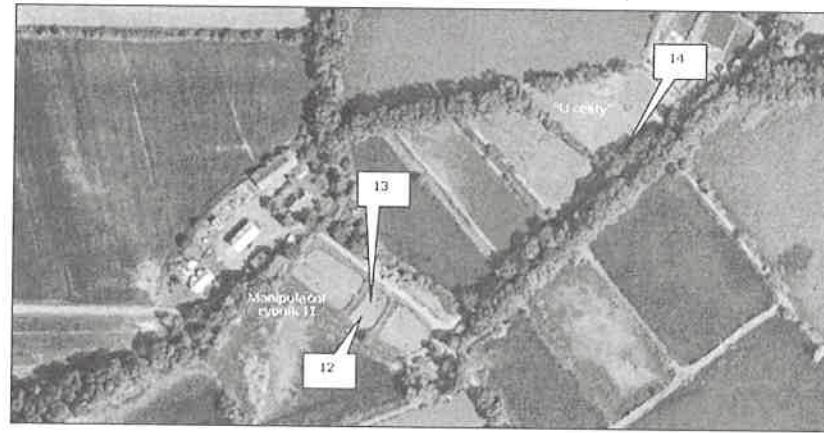
Obr. č. 1 - Mapa Malého a Velkého polního rybníka s vyznačenými stanovišti č. 1 až 3 (1 : 4000) (zdroj: Sittewel LPIS).

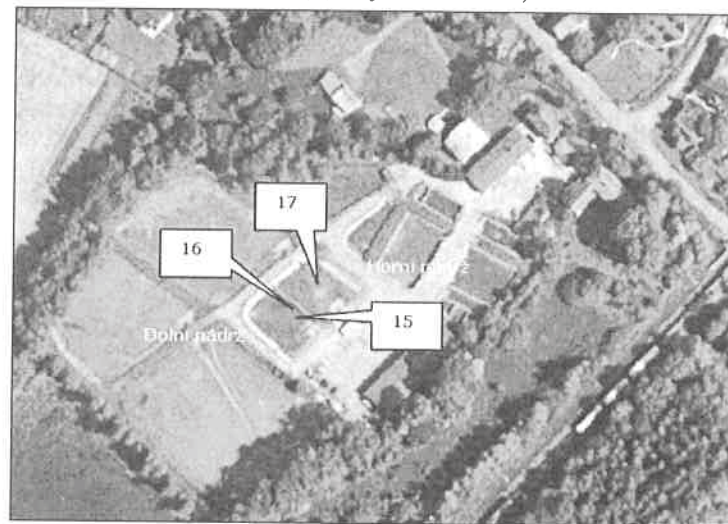
Obr. č. 2 - Mapa Zimního rybníka a Kačírku s vyznačenými stanovišti č. 4 až 11 (1 : 3000) (zdroj: Sittewel LPIS).

Obr. č. 3 - Mapa manipulačního rybníka II a rybníka „U cesty“ s vyznačenými stanovišti č. 12 až 14 (1 : 2 000) (zdroj: Sittewel LPIS).

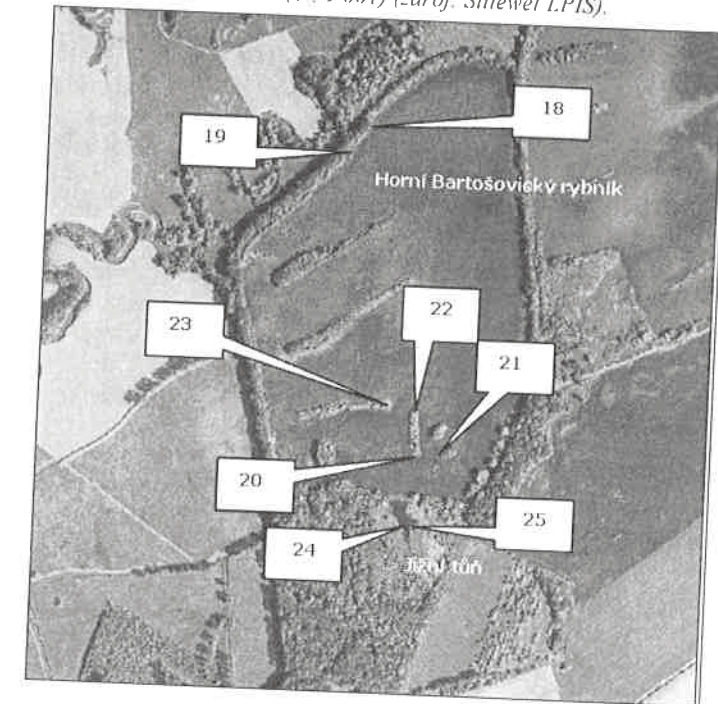

Obr. č. 4 - Mapa sádek firmy DENAS ve Studénce s vyznačenými stanovišti č. 15 až 17 (1 : 2 000) (zdroj: Sittewel LPIS).

Studium vegetace obnažených den vybraných rybníků v CHKO Poodří a blízkém okolí

Obr. č. 5 - Mapa Horního bartošovičského rybníka a Jižní tůň s vyznačenými stanovišti č. 18 až 25 (1 : 9 001) (zdroj: Sittewel LPIS).

Obr. č. 6 - Psárka plavá (*Alopecurus aequalis*), nejčastější druh obnažených den (foto P. Mičková).

Obr. č. 7 – Myši ocásek nejmenší (*Myosurus minimus*), typický druh letněných rybníků (foto P. Mičková).

Obr. č. 8 – Pryskeřník litý (*Ranunculus sceleratus*) (foto P. Mičková).

Obr. č. 9 – Úpor peprný (*Elatine hydropiper*), ohrožený druh české flóry (foto P. Mičková).

Společenstva ledovcových souvků v pískovnách u Nového Jičína

Oldřiška Frühbauerová – Zdeněk Gába

Ledovcovým a ledovcoříčným uloženinám v okolí Nového Jičína, situovaným u jižní hranice zásahu severoevropského pevninského zalednění, byla dosud věnována malá pozornost. Složení souvkového společenstva je do jisté míry známo jen z okolí Libhoště. Stručně je zde zaznamenávají SLAVÍČEK (1904) a GÁBA a KA-HÁNEK (1974). Přitom v blízkém okolí Nového Jičína existují v současné době dobré možnosti sběru a studia ledovcových souvků, protože jsou zde otevřeny tři poměrně velké pískovny v ledovcoříčných sedimentech, a to u Kunína, Bernartice nad Odrou a Blahutovic (obr. 1). Ve všech se těží písek a štěrk vyplavený tavnými vodami z ledovce, tzv. glaci-fluviální. Štěrky jsou na všech třech lokalitách proti pískům v menšině, přesto poskytují dostatek souvků pro analýzy. Pokud jsou v nadloží štěrkopísků morénové sedimenty (souvkové hlíny), tyto se před těžbou skrývají a uvolnit z nich větší množství souvků je zdlouhavé a obtížné. Proto jsme se v této fázi výzkumu omezili na odběr souvků k analýzám jen z glaci-fluviálních sedimentů. Jejich stáří není s konečnou platností stanoveno, zpravidla se však pokládají za sálské, stadia Drenthe, staré tedy kolem 250 000 let.

Valounové analýzy z ledovcových resp. ledovcoříčných uloženin poskytují nebo mohou poskytnout mnoho cenných informací různým oborům geologických věd popř. i jiným vědám. Především vypovídají o vlastnostech a činnosti kvartérních ledovců a jejich tavných vod, o utváření terénu a odvodňování v pleistocénu a za určitých okolností mohou přispět i ke stanovení relativního stáří zalednění. Vypovídají však také o geologické stavbě velké části Evropy a zvláště v blízkosti místa uložení. Horniny nebo zkameněliny nacházené v souvcích nemusejí být totiž ani známy z primárních výskytů nebo jsou z nich poznány nedostatečně, jsou tedy v souvcích možné i objevy dosud neznámých jevů. Obecně řečeno, výzkum souvků pomáhá rekonstruovat geologickou historii daného území.

Výsledky valounových analýz

Na každé z lokalit jsme v průběhu roku 2004 odebrali ze štěrkové vrstvy vzorek frakce 1 – 10 cm tak, aby z každé mohlo být analyzováno nejméně 400 souvků. Ty byly po omytí makroskopicky určovány, popř. i na čerstvém lomu. Poté byly rozděleny do skupin a počty v jednotlivých skupinách vyneseny do tabulky (tab. 1).

Tab. 1: Výsledky valounových analýz glaci-fluviálních sedimentů.

Skupiny souvků	Kunín		Bernartice n. Odrou		Blahutovice	
	ks	%	ks	%	ks	%
ERATICKÉ:	54	12,8	16	3,0	14	2,4
Krystalinické	22	5,2	6	1,1	3	0,5
Pazourky	26	6,2	9	1,7	8	1,8
Pískovce	4	1,0	1	0,2	2	0,3
Vápence	2	0,4	0	0	1	0,2

KŘEMEN:	116	27.7	81	15.3	165	28.6
LOKÁLNÍ:	140	33.3	350	66.0	326	55.2
Těšínit	0	0	1	0.2	0	0
Pelosiderit, limonit	18	4.3	7	1.3	2	0.3
Silicit	3	0.7	0	0	2	0.3
Silicifikované dřevo	0	0	0	0	1	0.2
Silicifikovaný pískovec	13	3.1	74	14.0	4	0.8
Pelity - aleurity	4	0.9	3	0.6	100	17.4
Psamity	102	24.2	265	50.0	217	37.4
NEZAŘADITELNĚ:	110	26.2	83	15.7	79	13.7
Krystalinické	55	13.1	29	5.4	35	6.1
Lydit, metalydit	18	4.3	17	3.0	16	2.7
Silicit	22	5.2	24	4.5	18	3.1
Ostatní sedimenty	2	0.5	1	0.2	6	1.0
Neurčitelné	13	3.1	12	2.2	4	0.8
CELKEM KLASTŮ:	420	100	530	100	584	100

Poznámky k jednotlivým skupinám

Eratické souvky

Za eratické pokládáme souvky nordické (s původem ve Skandinávii a baltské oblasti) a tzv. blízké s původem na území jižního Polska popř. Jesenické oblasti. Do této skupiny jsme zařadili jen ty souvky, jejichž nordický či blízký původ je nepochybný. Ve všech případech šlo o souvky severského původu. Z krystalinických jsme určili horniny z Alandských ostrovů, porfyry ze středověského Dalarna, Västervik-kvarcity z jižního Švédska, Smaland-granity z těžební oblasti a jeden skvrnitý kvarcit od Stockholmu.

Z baltských pazourků byly zjištěny, stejně jako je tomu jinde, jak pazourky křídové (z mastrichtu), tak tercierní (z dánu). Z nordických pískovců jsme našli růžové a bílé a jeden skvrnitý tzv. leopardovitý pískovec. Paleozoické baltské vápence se nacházejí vesměs totálně odvápněné.

Nordického původu by mohly být snad ještě některé granitoidy, žuloruly a pegmatity ze skupiny nezařaditelných, kterým chybějí znaky nezbytné k jednoznačnému určení.

Souvek blízkého původu se s jistotou nepodařilo určit žádný. Mohly by však mezi ně patřit některé z blíže nezařaditelných silicitů, lyditů a kvarcitů a blízkého původu bude i malá část valounů křemene.

Křemen

Na souvcích křemene je možno zjišťovat zejména zaoblení a barvu. Zaoblení jsme vyjádřili v 6-čtené stupnici podle POWERSE (in MINAŘIKOVÁ 1968) od zcela ostrohranných částic po dokonale zaoblené. Výsledky jsou pro názornost uspořádány v tabulce (tab. 2). Z tabulky je patrné, že zatímco v Kunině a Bernarticích n.O. je stupeň zaoblení křemene velmi podobný, v Blahutovicích jsou poměry

zásadně odlišné – zde ostrohranné a poloostrohranné klasty silně převládají nad zaoblenými a polozaoblenými.

Tab. 2: Zaoblení klastů křemene ve valounových analýzách.

Zaoblení křemene (POWERS 1953)	Kunin	Bernartice n. Odrou	Blahutovice
1	1	0	4
2	8	5	19
3	54	36	109
4	41	30	25
5	11	7	8
6	2	1	0
Celkem klastů	116	81	165

Pokud jde o barvu, nejčastěji je křemen bílý (mléčný event. průsvitný), podstatně méně je šedého a narůžovělého. Také zde se zásadně odlišuje společenstvo z Blahutovic, v němž je poměr bílého a šedého křemene 30 : 1, zatímco na dvou zbývajících lokalitách jen 3 – 3,5 : 1. Šedý křemen je v průměru zřetelně lépe zaoblen než bílý.

Vysvětlení odlišnosti křemene z Blahutovic je v jeho původu. Zde určitě u 128 ze 165 jde o žilný křemen z drob a břidlic spodního karbonu (kulmu). Typické souvky žilného křemene mají mléčné zbarvení a jsou málo zaoblené, často mají nepravidelné tvary s jamkami a prohlubněmi či s drúzami a rovnými krystalovými plochami. Na dalších dvou lokalitách je procento souvků žilného křemene z kulmu nízké. Křemenné souvky odlišného vzhledu mohou mít původ nejruznější – z lokální křídý a paleogénu, z oblasti Ostravska či dokonce z polského území. Často prošly již více sedimentačními cykly.

Lokální souvky

Vulkanity těšínitové asociace (těšínity a pikrity) s hojnými výskytmi v blízkém i širším okolí se v ledovcových a ledovcofíčních sedimentech nacházejí překvapivě jen sporadicky. V materiálu pro analýzy jsme zjistili jen jeden slabě zaoblený souvek těšínitu v Bernarticích n. O. Nelze vyloučit, ba je pravděpodobné, že mezi silně zvětřalými a tedy neurčitelnými souvkami např. z Kunína může být i zvětřalý pikrit.

Pelosiderit a limonit spolu těsně souvisejí. Pelosideritové konkrece z beskydské křídý jsou v souvcích vždy částečně nebo úplně přeměněny na limonit. Nepatrný výskyt těchto konkrecí v Blahutovicích nepřekvapuje, protože jde o typický „beskydskou“ komponentu.

Silicity a silicifikáty v mnoha případech nelze bezpečně zařadit k lokálním souvkům, proto je jich mnoho také ve skupině nezařaditelných, i když i tyto mohou mít z velké části místní původ (tj. zhruba na jih od linie Opava – Ostrava – Český Těšín). Totálně silicifikované pískovce jsou určitě lokální, jejich nepatrný obsah v Blahutovicích svědčí pro beskydský původ. Jinak jsme k lokálním zařadili jen

jinde nenacházené silicity s organogenními strukturami a zkamenělinami, o kterých se zmiňujeme níže.

Zpevněné pelity a aleurity jsme zařadili do jedné skupiny, protože makroskopicky je obtížné až nemožné je od sebe odlišit. Již z jejich nápadně vysokého obsahu v Blahutovicích je zřejmé, že jsou to převážně kulmské horniny (zde 98 ze 100). Barvu mají většinou zelenavou až zelenošedou, méně je tmavých. Za zmínku stojí, že některé mají na povrchu zřetelné soustavy exaráčnic rýh, doklad transportu v ledovci. „Beskydské“ jílovce jsou většinou bílé, kaolínické.

Psamity jsou mezi lokálními souvkami nejpočetnější, což odpovídá geologické stavbě a složení oblasti. Rozlišit od sebe ve všech případech kulmské droby a pískovce beskydské křídly a paleogénu není za současného stavu znalostí možné, tím méně je možno odlišit od sebe pískovce různých souvrství a vrstev. Je úkolem pro budoucnost stanovit spolehlivé rozlišovací znaky, pokud to bude vůbec možné.

Jisté je, že v Blahutovicích převládají droby, zatímco na zbývajících dvou lokalitách je rozhodná převaha pískovců. Droby mají různou zrnitost i barvu, většinou jsou šedo zelené a navětralé mají hnědé odstíny. Podstatně variabilnější je vzhled pískovců, v barvě, zrnitosti i stupni silicifikace. Dobře odlišitelný je typ hrubozrnných arkosovitých pískovců, zpravidla dobře zaoblených. Glaukonit lze pozorovat jen v menším procentu pískovcových souvků.

Variabilita pískovců je umocněna tím, že nepocházejí jen z výchozů nebo říčních sedimentů v okolí, ale jistě jsou mezi nimi i exotické valouny uložené druhotně v mladších vrstvách (viz LEICHER 1937).

Nezařaditelné

Krystalinické souvky, které jsme nemohli blíže zařadit, jsou převážně magmatity. Z těch je zase nejvíce granitoidů a z nich nesporných žul popřípadě usměrněných „žulorul“. Převládají žuly růžových a červených odstínů nad šedými. V zrnitosti, struktuře i stupni navětrání jsou velmi variabilní. Podstatně méně je pegmatitů, které jsou vždy růžové a často mají hrubě písmenkovou strukturu. Mohly by být i severské, vzhledem ke své relativní četnosti budou ale převážně lokální. Ještě méně je červených až červenohnědých porfyrů. Z metamorfitů, které tvoří v této skupině přibližně čtvrtinu, je nejvíce šedých rul a kvarcitů.

Některé horniny ze skupiny nezařaditelných budou zřejmě nordického původu – zvláště růžové a červené žuly, žuloruly, aplitické žuly a porfyry. Většina je však lokálních – téměř určitě šedé granitoidy, ruly s muskovitem a kvarcitem. Rozlišování krystalinických souvků severského a lokálního původu je však zvláště zde na Novojičínsku obtížné. Lokální horniny pocházejí převážně z tzv. exotických valounů křídly a paleogénu, o kterých je obecně a v této oblasti zvláště velmi málo známo. NĚMCOVÁ (1964 ad.) a POKORNÝ (1946) je studovali spíše v jiných oblastech, POKORNÝ nadto neuvádí makroskopický popis, a LEICHER (1937) má o krystalinických valounech jen letmé zmínky. Podle sběrů na výchozech exotických valounů je však zřejmé, že některé mohou dokonce napodobovat i typické severské souvky, např. horniny z Alandů či Dala-porfyry. Záměny „exotik“ s nordickými resp. eratickými souvkami jsou z minulosti známy (např. PLIČKA 1973) a vedly k falešným geologickým závěrům. Je tedy pro budoucnost vděčným úkolem stanovit

pokud možno bezpečná kritéria pro rozlišování těchto dvou z hlediska původu tak odlišných skupin.

Lydity a metalydity byly spojeny do jedné skupiny, protože jejich rozlišení není vždy zcela bezpečné. Metalydity jsou však proti sedimentárním lyditům v našich vzorcích zastoupeny jen podřadně. Lydity jsou převážně černé a tmavě šedé se světlými žilkami. Mohou pocházet z místních exotik, z kulmských slepenců nebo i z polského území.

Silicity nejistého původu tvoří nehomogenní skupinu s velkou variabilitou v barvě, struktuře i zaoblení. V Blahutovicích je silicitů méně než na ostatních lokalitách a víc je jich zde šedých až černých. Pravděpodobný původ většiny nezařaditelných silicitů je v místní křídě, méně jich může pocházet z polské křídly či jury, nepravděpodobný je baltský původ. Zcela unikátní je nález drobného jaspisovitého silicitu v Bernarticech n.O., který je přeplněn pseudomorfózami po protáhlých krystalech karbonátu, pravděpodobně dolomitu. Původ tohoto výjimečného jevu předpokládáme v dutinách pikritů, z nichž ovšem nic podobného nebylo dosud popsáno.

Neurčitelné souvky jsou většinou silně zvětralé sedimentární i krystalinické horniny. Zejména v Kuníně, jak jsme uvedli výše, mohou mezi nimi být i zvětralé pikrity.

Nálezy fosilií v souvkách

Při valounových analýzách se ukázalo, že pískovny u Nového Jičína jsou poměrně bohatými nalezišti zkamenělin. Ty se zde nacházejí i v nordických pazourcích a vápencích, častěji však v lokálních horninách, zvláště v silicitech a silicifikátech. Zkameněliny silicitů beskydské křídly a paleogénu jsou velmi málo známe. Intenzivněji byly sbírány a určovány před cca 100 lety (např. FELIX 1903, REMEŠ 1906, SLAVÍČEK 1904, 1906, TRAUTH 1911), z novější doby je známa jen práce ELIÁŠOVÉ (1989). Všechny výše uvedené práce bázirují na lokalitách v okolí Libhoště a Klokočova. Novější sběry, pokud existují, nebyly publikovány.

Pro orientaci a „inspiraci“ sběratelů a paleontologů uvádíme přehled nálezů fosilií a ichnofosilií z 1534 analyzovaných souvků:

Kunín:

1. Nordický dekalifikovaný „cihlovitý“ vápenec z ordoviku Baltského moře s pozůstatky řas (*Coelosphaeridium*, *Mastopora*), mechovek a ramenonožců.
 2. Terciární (danienský) baltský pazourek s resty mechovek, ostnokožců a křečímých živočišných hub.
 3. Tři lokální bílé chalcedonové silicity s četnými mikrofosiliemi. Jsou to makroskopicky těžko určitelné fragmenty mechovek, lilijic a pravděpodobně i foraminifer a živočišných hub.
 4. Droba či pískovec s hieroglyfky, pravděpodobně neurčitelnými ichnofosiliemi.
- Bernartice nad Odrou:
1. Světlý organogenní silicit se změtí organických pozůstatků – zřejmě silicifikovaný řasově-mechovkový vápenec.

2. Nahnědlý pazourek s částí otisku větší misky pectenoidního mlže. Může pocházet z Polska popř. z baltské oblasti.
3. Drobný souvek rohovce („silicít s tvrdoši“) s otiskem cidaroidní ježovky a poměrně dobře zachovanými zbytky živočišné houby. Nejpravděpodobněji polského původu.
4. Silicifikát s hieroglyfy (bioglyfy?).

Blahutovice:

1. Lokální souvek silicifikovaného dřeva rozměrů 43 x 27 x 11 mm. Dřevo je světle nahnědlé a poměrně málo zpevněné.
2. Tělesně zachovaná živočišná houba kuželovitého tvaru rozměrů 31 x 17 mm v tmavě šedém silicitu. Lokální souvek
3. Dva slabě zaoblené souvky silicitů s dosti špatně zachovanými pozůstatky koloniálních korálů, připomínající křídové silicity od Klokočova.

Lze předpokládat, že při soustavném sběru se najde v činných pískovnách větší množství fosilií a ichnofosilií a tyto nálezy a jejich zpracování mohou přispět k lepšímu paleontologickému i geologickému poznání oblasti.

Diskuse

Vzájemné srovnání společenstev souvků na různých lokalitách glaci-fluviálních uloženin přineslo řadu nových poznatků. Můžeme je srovnat i se společenstvem z Libhoště (GÁBA a KAHÁNEK 1974), kde analýzou 279 valounů bylo zjištěno 1,4 % eratických, 27,5 % křemene, 67,6 % lokálních a 3,5 % nezařaditelných hornin. Na první pohled jsou nápadně značné rozdíly u lokalit vzdálených navzájem jen 4,5 až 6,5 km. Není to však nic překvapujícího, je to skutečnost známá z terénů s pestrá geologickou stavbou, protože přibírání a ukládání lokálních hornin ovlivňuje rozhodující měrou souvková společenstva.

Je oprávněná otázka, kolik je v analyzovaných vzorcích nordických či eratických souvků skutečně, resp. kolik je jich asi navíc oproti bezpečně určeným. Odpověď může být při současné znalosti problematiky jen velmi nejistá. Nordických souvků by mohlo „přibýt“ maximálně 1 – 2 % a blízkých (jihopolských a jesenických) snad až do 4 %. Takže teoreticky by se skutečné procento eratických souvků na našich lokalitách mohlo pohybovat třeba mezi 3 a 16 %.

Drtivá většina nacházených klastů je tedy lokálních. Ale jaký je přesně jejich původ? Odkud je ledovec přibral? A musely všechny nutně projít transportem v ledu? Odpovědi na tyto otázky nám provedený výzkum může dát jen zčásti a přibližně. Při dalším výzkumu by bylo třeba naše analýzy srovnat s rozbory souvků z tillů na stejných lokalitách i s rozbory společenstev valounů řek v okolí.

Odpověď na poslední otázku je zvláště obtížná. Podle nálezů exaracních rýh alespoň část kulmských břidlic a prachovců prodělala transport v ledovci, byť i nedlouhý. Na druhé straně, orientační studium tillu v Bernarticích n.O. ukazuje na rozdílnost souvkových společenstev v tillu a glaci-fluviálním šterkopísku. Je možno si představit, že i když glaci-fluviální sedimenty ukládaly tavné vody ledovce, ty se mohly na své cestě setkat třeba s říčními šterky a přibrat je s sebou.

Další otázkou je, kolik klastů převzal postupující ledovec z výchozů, zvětralín a svahovin a kolik ze starších říčních sedimentů. Podle dosti pokročilé zralosti lokálních valounů (mnoho křemene, lydítu a silicitů) a přítomnosti zaoblených až dokonale zaoblených valounů lze usuzovat, že značné procento, snad i většina lokálních souvků pochází z říčních sedimentů, že byly transportovány a ukládány opakovaně.

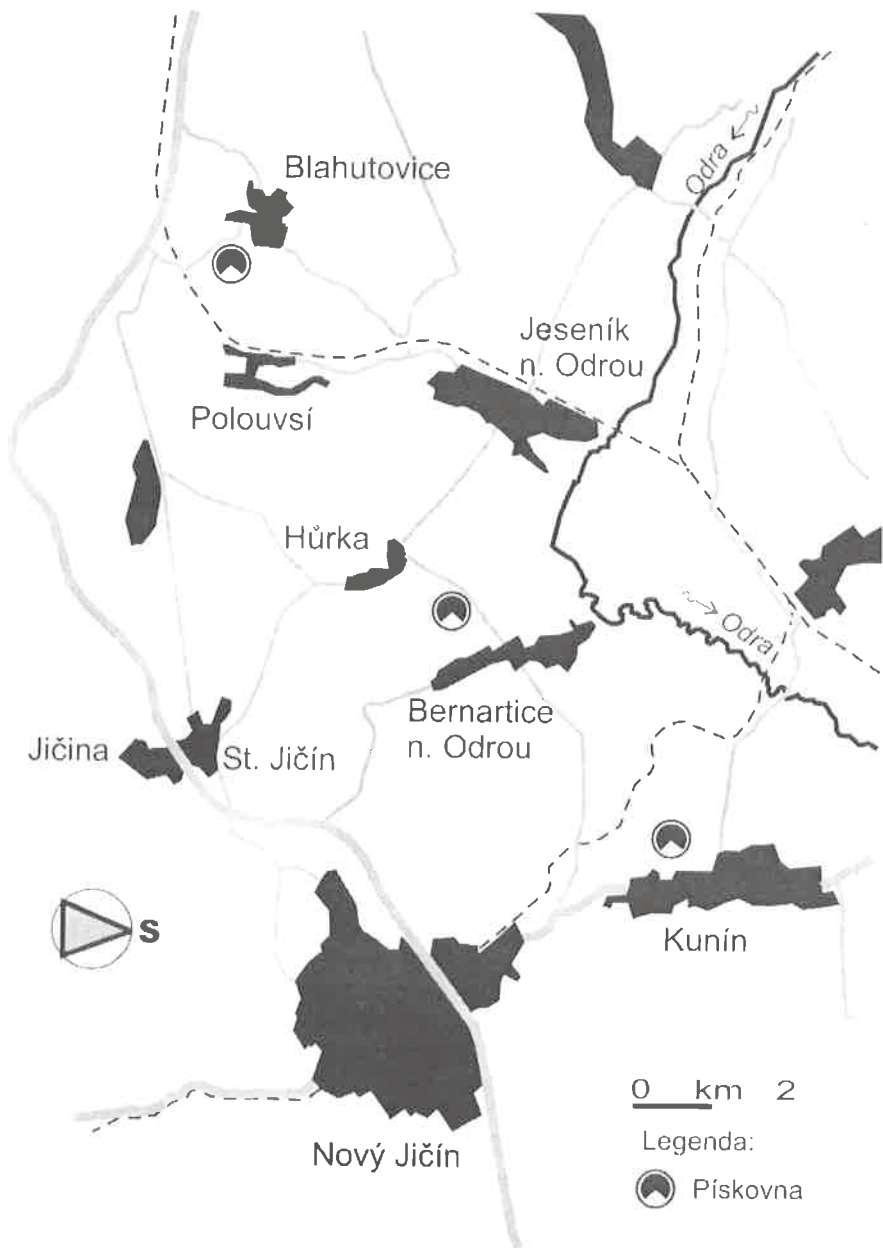
S tím těsně souvisí patrně nejvýznamnější výsledek výzkumu: zjištění „beskydského“ společenstva v Kuníně a Bernarticích n.O. a „kulmského“ společenstva v Blahutovicích. Výchozy kulmu jsou přitom od blahutovické pískovny vzdáleny nejméně 6,5 km. Nabízí se vysvětlení, že kulmské souvky od Blahutovic by mohly být původně šterky říčky Luhy (resp. Pra-Luhy), která teče a pravděpodobně i ve středním pleistocénu tekla blízko naší lokality a na horním toku protéká moravickými vrstvami spodního karbonu. Již dnes je možno říci, že „beskydské“ společenstvo charakterizuje vysoký obsah pískovců, silicifikovaných pískovců a silicitů, zatímco „kulmské“ společenstvo vysoký obsah drob, prachovců, břidlic a slabě zaobleného žilného křemene.

Z provedeného výzkumu však nevyplývá, že některé z lokálních souvků by mohly již nyní sloužit jako vůdči ve smyslu používaném v kvartérní geologii (viz např. GÁBA a PEK 1999). Vůdčím souvkem by se mohl stát například těšínit, jehož velmi sporadický výskyt na studovaných lokalitách je rovněž zajímavým výsledkem naší práce. Jistě tuto „šanci“ mají i některé další typy hornin, stanovení vůdčích typů je ovšem otázkou budoucnosti.

Podle našeho názoru aktuálním úkolem dalšího výzkumu je stanovit kritéria pro rozlišení místních exotických valounů a nordických (fennoskandických) souvků, zvláště pokud jde o vyvěřelé horniny a ruly. Zjistili jsme, že některé typy exotických valounů mohou téměř k nerozeznání napodobovat nordické souvky a naopak. Bezpečné odlišení je důležité zvláště zde, v jednom z klíčových míst pro studium pleistocenního zalednění ve střední Evropě. Zvláště pro spolehlivé odlišení sedimentů ledovcové a jiné geneze, pro stanovení nejzazšího zásahu zalednění a také pro řešení dosud do značné míry otevřené otázky odtoku tavných vod ledovce do povodí Moravy. Spolehlivé řešení těchto otázek je důležité i pro stratigrafii kvartéru.

Závěry

1. Při valounových analýzách frakce 1 – 10 cm z ledovcoříčních sedimentů ve třech odkryvech u Nového Jičína byl zjištěn nízký až velmi nízký obsah eratických souvků (2,4 – 12,8 %).
2. Společenstva lokálních souvků v Kuníně a Bernarticích n.O. mají „beskydský“ ráz, zatímco v Blahutovicích převážně „kulmský“.
3. Krystalinické horniny lokálních exotických valounů (granitoidy, pegmatity, porfyry a ruly) je často obtížné odlišit od podobných nordických hornin. Bylo by tedy třeba v budoucnu stanovit kritéria k jejich bezpečnému makroskopickému rozlišování.
4. Odkryvy v ledovcoříčních sedimentech Novojičína jsou nadějnými nalezišti zkamenělin a zajímavých horninových typů, zvláště ze silicitů. Soustavný sběr v nich může přinést nové poznatky pro geologii celé oblasti.

Mapka okolí Nového Jičína s vyznačením studovaných lokalit.

Literatura:

- ELIÁŠOVÁ, H. (1989): Les Madréporaies du Cretacé de la Montagne de Beskydy (Tchécoslovaquie). – Západné Karpaty, sér. Paleontológia, 13 : 81 – 107, Bratislava.
- FELIX, J. (1903): Verkieselte Korallen als Geschiebe im Diluvium von Schlesien und Mähren. – Cbl. Miner. Geol. Paleont. 1903, s. 561 – 577, Stuttgart.
- GÁBA, Z. – KAHÁNEK, A. (1974): Ledovcové uloženiny u Libhoště. – Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín, 14 : 58 – 59, Nový Jičín.
- GÁBA, Z. – PEK, I. (1999): Ledovcové souvky moravskoslezské oblasti. 111 s. Šumperk.
- LEICHER, J. (1937): Beiträge zur Kenntnis der Stratigraphie und Tektonik der Oberkreide der mährisch-schlesischen Beskiden. – Firgenwald, 10, 2 : 62 – 74, Reichenberg.
- MINAŘÍKOVÁ, D. (1968): Tvar a zaoblení klastických částic. – Čas. Mineral. Geol., 13 : 217 – 224, Praha.
- NĚMCOVÁ-HLOBILOVÁ J. (1964): Příspěvek k exotickým horninám Karpatské soustavy. – Acta Univ. Palack. Olomuc., Fac. rer. nat., 17 : 69 – 145, Praha.
- PLIČKA, M. (1973): Stopy sálského zalednění v Kelčské pahorkatině (střední Morava). – Věst. Ústř. Úst. geol., 48 : 109 – 112, Praha.
- POKORNÝ, M. (1946): Příspěvek k poznání flyšového území na severových. Moravě se zvláštním zřetelem k exotickým valounům. – Čas. Mor. zem. Mus. v Brně, 30, rok 1933 – 46, část II, s. 171 – 207, Brno.
- REMEŠ, M. (1906): Vrchní vrstvy křídové v Klokočově u Příbora. – Čas. Mor. Mus. zem., 6 : 1 – 7, Brno.
- SLAVÍČEK, J. (1904): Zkameněliny bludných pazourkových valounů od Libhoště u Příbora. – Věstník Klubu přírodověd. v Prostějově, 7 : 79 – 84, Prostějov.
- SLAVÍČEK, J. (1906): Starší třetihory na Novojicku! – Věst. Klubu přírodověd. v Prostějově, 9 : 49 – 58, Prostějov.
- TRAUTH, F. (1911): Die oberkretazische Korallenfauna von Klogsdorf in Mähren – Zeitschr. Mähr. Landesmuseums, 11, Sonderabdruck, s. 1 – 105, Brünn.

Tořič včelonosný (*Ophrys apifera*) - vzácná orchidej v Národní přírodní památce Šipka na Kotouči u Štramberka

Marie Sedláčková

Při podrobném mapování projektu NATURA 2000 vymezeného území okolí Štramberka v roce 2001 (Sedláčková 2001a, b) byl poprvé na dvou izolovaných stanovištích severovýchodní Moravy nalezen celostátně kriticky ohrožený druh vzácné orchideje – tořič včelonosný (*Ophrys apifera* Huds.), cf. (Procházka ed. 2001, Sedláčková et Plášek 2005, Sedláčková 2008). Areál tohoto mírně oceanického druhu zasahuje ze západní Evropy - Anglie a Irsko přes státy Beneluxu a Německa i Českou republiku, Slovensko, Maďarsko a dále na jih oblasti Středomoří a odtud dále na Krym a Kavkaz. V Česku je jeho první, poměrně nedávno objevený výskyt (1980) vázán na území Moravy v oblasti Bílých Karpat (Horní Němci, Radějov) a jižního okraje Ždánického lesa (Archlebov, 1991), (Jatiová et Šmiták 1996). Od r. 2001 jsou známy další nové nálezy ojedinělých lokalit posunující jeho rozšíření v ČR na jižní a střední Moravu do fytochorionů Bučovické, Hustopečské a Hanácké pahorkatiny (Procházka, Jatiová et Šmiták 2002).

Ekologii stanovišť je tento druh především vázán na minerálně bohaté, úživné půdy na podloží bazických hornin na výslunných biotopech travinobylinných porostů s početnou účastí mnohých průvodních poloteplotmilných druhů provázajících širokolisté suché trávníky svazu *Bromion erecti* a vzácněji i rozvolněné a prosvětlené křoviny svazu *Berberidion* (cf. Chytrý M., Sádlo J. et Kočí 2001).

Stanoviště prvních dvou výskytů tořiče v okolí Štramberka byly relativně přesně lokalizovány v k. ú. Štramberk. První z nich bylo zjištěno na jv. hraně lomu dobývacího prostoru nejvýchodnější části Kotouče (nad objektem lomu VŠB) cca 0,3 km j. od místního hřbitova v lemových křovinách 27. 6. 2001. Druhý výskyt tří kvetoucích rostlin byl nalezen v travinných porostech sz. svahů Bílé hory, cca 0,2 km severně od modře značené turistické cesty při úpatí svažité meze 10. 7. 2001 (Sedláčková 2002). Tyto údaje byly zahrnuty v Additamentech I Zpráv České botanické společnosti, které informují o nových lokalitách tořiče v rámci ČR (Procházka, Jatiová et Šmiták 2002), avšak s nesprávným uvedením k. ú. Kopřivnice u druhé lokality na severozápadě svahů Bílé hory. V letech 2002 a 2003 byly obě lokality ověřovány, ale s negativním výsledkem. Teprve v r. 2004 vykvetly dvě rostliny v prostoru původního nálezů hrany lomu Kotouč na prudkých svazích ve světlínách rozvolněných křovin přímo pod tehdy ještě nedokončenou výstavbou centrálního parkoviště (7. 7. 2004, not. M. Sedláčková).

V letech 2004-2006 byla v okolí Štramberka zjištěna další stanoviště tořiče včelonosného, jehož populace sledoval P. Pavlík se spolupracovníky (Pavlík 2006: 225-227). S výjimkou jediné lokality jv. hrany lomu Kotouč ve v. části tzv. Barabášova lomu jsou nové lokality soustředěny do širšího okolí Bílé hory, ve spodní části bývalého Blücherova lomu, zvláště areálu Botanické zahrady a arboreta Štramberk, kde existují tři mikrolokality. Na nejbohatší z nich situované na jižních svazích spodní části Skalek nad ulicí Hraničky registroval P. Pavlík

Tořič včelonosný (*Ophrys apifera*)

v r. 2005 31 kvetoucích rostlin a v r. 2006 již 58 kvetoucích rostlin, jejichž populace byly z hlediska ekologických požadavků a floristické dokumentace v letech 2005-2006 sledovány a zhodnoceny (Piechová 2007). Další izolovaný výskyt jediné kvetoucí rostliny zachytil autor 8. 7. 2006 při v. úpatí pahorku Kocvinek (Pavlík 2006:226).

Prognózu o novodobém šíření *Ophrys apifera*, kterou udávají autoři v informacích o jeho rozšíření v ČR (Procházka, Jatiová et Šmiták 2002) v návaznosti na v posledních letech nově registrovaných lokalitách z okolí Bílé hory (Pavlík 2006), dokládá i nově zjištěný výskyt tořiče včelonosného na vrchu Kotouč v chráněném území Národní přírodní památky Šipka:

76a. Moravská brána vlastní, 6474b, Štramberk (distr. Nový Jičín), NPP Šipka, v. část CHÚ, prosvětlený les jv. svahů cca 20 m s. od dobývacího prostoru lomu Kotouč, 49°35'10,44" S, 18°07'09,24" V, 470 m n. m., 1 exemplář kvetoucí rostliny, 11. 6. a 19. 6. 2009, not. M. Sedláčková, P. Mičková.

Lokalita je situovaná při okraji lesního chodníku spojujícího hlavní turistickou trasu hřebene Kotouče s lesní cestou podél v. hranice k oplocenému dobývacímu prostoru. Stanoviště mírných jv. svahů osidluje prosvětlené lesní porosty hlinitých lesních půd s absencí výchozů skalek, kamenitého a jiného suťového materiálu štramberkých vápenců, což spíše naznačuje inklinaci ke karpatským dubohabřinám svazu *Carpinion*, než v území NPP Šipka častěji zastoupeným stanovištěm suťového reliéfu s příslušností k suťovým lesům svazu *Tilio-Acerion*. V nejbližším okolí výskytu tořiče byl na ploše 2 m² v jednotlivých patrech rozvolněného porostu pořízen floristický záznam cévnatých rostlin:

E₃ *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *Fraxinus excelsior*, *Prunus avium*, *Tilia cordata*;

E₂ *Acer platanoides*, *Cornus sanguinea*, *Crataegus* sp., *Prunus avium*, *Tilia cordata*;

E₁ *Acer platanoides*, *Aegopodium podagraria*, *Asarum europaeum*, *Brachypodium sylvaticum*, *Campanula rapunculoides*, *Carex digitata*, *C. sylvatica*, *Digitalis grandiflora*, *Epipactis* sp., *Euphorbia amygdaloides*, *E. dulcis*, *Galeobdolon luteum*, *Galium odoratum*, *Hieracium murorum*, *Lathyrus vernus*, *Lysimachia nummularia*, *Melica nutans*, *Poa nemoralis*, *Polygonatum multiflorum*, *Sanicula europaea*, *Veronica chamaedrys*, *Viola reichenbachiana*.

Vzhledem k nepravidelnému kvetení tohoto vzácného a kriticky ohroženého druhu v rámci rodu *Ophrys* (Procházka et Velisek 1983) je možno tento první výskyt v NPP Šipka z hlediska floristické i ochranné dokumentace v chráněném území národní kategorie považovat za poměrně významný, neboť v příštích letech nelze vyloučit, zda se tento druh na tak relativně extrémním stanovišti zapojeného lesního porostu karpatské dubohabřiny znovu objeví.

Literatura:

- Hadinec J., Lustyk P. et Procházka F. (eds.) (2002): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. I. – Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha, 37:51-105.
- Hadinec J. et Lustyk P. (eds.) (2006): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. V. – Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha, 41:173-257.
- Chytrý M., Kučera T. et Kočí M. eds. (2001): Katalog biotopů České republiky. – Agentura ochrany přírody a krajiny Praha, 307 p.
- Jatiová M. et Šmiták J. (1996): Rozšíření a ochrana orchidejí na Moravě a ve Slezsku. – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR Praha, středisko Brno, ArcaJiMfa Třebíč, 544 p.
- Kubát K., Hrouda L., Chrtek J. jr., Kaplan Z., Kirschner J. et Štěpánek J. (eds.) (2002): Klíč ke květeně České republiky. – Academia, Praha, 927 p.
- Pavlík P. (2006): *Ophrys apifera* Huds. – In: Hadinec J. et Lustyk P., Additamenta. V. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 41: 225-227.
- Piechová R. (2007): Požadavky druhu *Ophrys apifera* na stanovišti k reintrodukcím ve starém vápencovém lomu v botanické zahradě Štramberk. – 64 p. Ms. [Dipl. pr.; depon. in: VŠB Techn. Unív. Ostrava].
- Procházka F. (ed.) (2001): Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). – Příroda, Praha, 18: 4-146.
- Procházka F., Jatiová M. et Šmiták J. (2002): *Ophrys apifera* Huds. – In: Hadinec J., Lustyk P. et Procházka F., Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. V., Zpr. Čes. Bot. Společ. 37: 91-92.
- Procházka F. et Velíšek V. (1983): Orchideje naší přírody. – Academia, Praha, 279 p.
- Sedláčková M. (2001a): Štramberské a kopřivnické vápence. – 5 p. + 9 příl., Ms. [Závěr. zpr. NATURA 2000; depon. in: AOPK Praha].
- Sedláčková M. (2001b): Orchideje okolí Štramberka. – Hlasy Muz. ve Frenštátě p. R., 18: 79-83.
- Sedláčková M. (2002): *Ophrys apifera* na severovýchodní Moravě. – Čas. Slez. Muz. Opava (A), 51: 145-146.
- Sedláčková M. (2008): Černý a červený seznam cévnatých rostlin Novojičínska. – Vlastiv. Sborn. Novojičínska, 58: 85-109.
- Sedláčková M. et Plášek V. (eds.) (2005): Červený seznam cévnatých rostlin Moravskoslezského kraje. – Čas. Slez. Muz. Opava (A), 54: 97-120.

Příspěvek ke květeně Novojičínska a okolí - I

Petr Kocián - Jiří Kocián

Abstract.

Ambrosia artemisiifolia, *Digitaria sanguinalis* subsp. *pectiniformis*, *Erechtites hieracifolia*, *Hieracium maculatum*, *Senecio vernalis* and *Veronica dillenii* have been found as new species for the Nový Jičín district region. Also new localities of rare or alien species *Dipsacus laciniatus*, *Epipactis albensis*, *Epipactis purpurata*, *Hieracium bifidum*, *Kickxia spuria* subsp. *spuria*, *Sedum hispanicum*, *Taraxacum parnassicum*, *Taraxacum prunicolor* and *Veronica filiformis* are reported.

Key words. Czech Republic, Northern Moravia, Nový Jičín district and surroundings, floristic records.

Abstrakt.

V příspěvku jsou uvedeny taxony, které jsou publikovány pro Novojičínsko poprvé: *Ambrosia artemisiifolia*, *Digitaria sanguinalis* subsp. *pectiniformis*, *Erechtites hieracifolia*, *Hieracium maculatum*, *Senecio vernalis* a *Veronica dillenii*. Dále jsou uváděny nálezy nových lokalit *Dipsacus laciniatus*, *Epipactis albensis*, *Epipactis purpurata*, *Hieracium bifidum*, *Kickxia spuria* subsp. *spuria*, *Sedum hispanicum*, *Taraxacum parnassicum*, *Taraxacum prunicolor* a *Veronica filiformis*.

Klíčová slova. Česká republika, severní Morava, Nový Jičín a okolí, floristické záznamy.

Úvod

Tento první příspěvek nové rubriky floristických nálezů cévnatých rostlin na území Novojičínska a v jeho okolí má za cíl přispět k poznání místní flóry a umožnit publikovat nálezy ze zkoumaného území. Protože dosud na severní Moravě, resp. ani pro Novojičínsko a okolí neexistuje žádná ucelená nálezová databáze cévnatých rostlin, věříme, že tato rubrika bude přínosem pro floristické bádání na daném území a bude možným katalyzátorem pro vytvoření takové databáze. V rubrice budou publikovány nálezy ohrožených či chráněných druhů, významných nebo zajímavých a také nových taxonů pro danou oblast.

V prvním příspěvku jsou uvedeny taxony, které jsou publikovány pro Novojičínsko poprvé: *Ambrosia artemisiifolia*, *Digitaria sanguinalis* subsp. *pectiniformis*, *Erechtites hieracifolia*, *Hieracium maculatum*, *Senecio vernalis* a *Veronica dillenii*. Ze vzácnějších taxonů jsou uváděny nové lokality *Dipsacus laciniatus*, *Epipactis albensis*, *Epipactis purpurata*, *Hieracium bifidum*, *Kickxia spuria* subsp. *spuria*, *Taraxacum parnassicum* a *Taraxacum prunicolor*. Pozornost je věnována také zajímavým neofytům jako je *Sedum hispanicum* či *Veronica filiformis*.

Metodika

Vymezení zájmového území je dáno hranicemi okresu Nový Jičín s přihlédnutím i k blízkému okolí. Nomenklatura taxonů je uváděna podle práce KUBÁT et al. (2002). Jednotlivé lokality jsou zařazeny do fytochorionů podle práce SKALICKÝ (1988). Mapovací pole středoevropského síťového mapování jsou stanovena podle práce EHRENDORFER & HAMANN (1965). Souřadnice a nadmořská výška jsou odečteny z GPS přístroje a jsou uváděny v systému WGS 84, výjimečně jsou odečteny z mapového podkladu aplikace MapSource, verze 6.12.4. (GARMIN 1999-2007). Zkratky veřejných herbářů jsou citovány podle práce VOZÁROVÁ & SUTORÝ (2001), v případě uložení sběru v soukromém herbáři je uvedeno "herb." společně se jménem majitele. Celostátní kategorie ohrožení jsou citovány podle práce PROCHÁZKA (2001). Kategorie ohrožení pro území Moravskoslezského kraje je uváděna podle práce SEDLÁČKOVÁ & PLÁŠEK (2005). Kategorie ohrožení pro území okresu Nový Jičín jsou uváděna podle práce SEDLÁČKOVÁ (2008).

***Ambrosia artemisiifolia* L. – ambrózie peřenolistá**

76a. Moravská brána vlastní, **Kopřivnice** (6374d): nákladové nádraží, hojně v kolejišti překladního terminálu, do 100 jedinců, 49°36'41,900"N, 18°8'55,100"E, 316 m n.m. (20. 10. 2007 leg. P. Kocián, NJM et herb. Petr Kocián)

Nový druh pro Novojičínsko

Ambrózie peřenolistá je jednoletá bylina z čeledi ambróziovitých (*Ambrosiaceae*), pocházející ze Severní Ameriky. Na území České republiky byla zavlečena od konce 19. století, na Moravě však byla poprvé sbírána až v polovině 20. století (JEHLÍK 1998). V České republice se vyskytuje roztroušeně až vzácně, častěji v teplejších územích. Roste zejména na železničních nádražích, v přístavech a lodních překladištích, v zemědělských a průmyslových objektech, na rumišťích a skládkách, u obilních sil a podél komunikací (JEHLÍK 1998).

Na území severovýchodní Moravy a Slezska se vyskytuje roztroušeně (cf. JEHLÍK 1998). Lze však pozorovat pozvolný nárůst lokalit (většinou se jedná o železniční nádraží, seřadiště, méně pak rudiště).

Z území Novojičínska ani z fytogeografického podokresu 76a. Moravská brána vlastní nebyl druh dosud v literatuře uváděn (cf. JEHLÍK 1998, SLAVÍK 2004). Nález z nákladového nádraží v Kopřivnici je důkazem postupného feroviatického šíření druhu. Bohatá populace (do 100 jedinců) je omezena na nezapojené šterkovité plochy kontejnerového překladiště a přilehlé kolejiště. V blízkém okolí nádraží nebyly rostliny pozorovány.

***Digitaria sanguinalis* subsp. *pectiniformis* Henrard – rosička krvavá brvitá**

ČR: C4b SM: – NJ: –

76a. Moravská brána vlastní, **Nový Jičín** (6474a): vlakové nádraží Nový Jičín-Město, kolejiště vlečky, 588 m s. kostela, 49°35'57,900"N, 18°0'33,800"E, 259 m n.m., do 20 exemplářů (25. 9. 2007 leg. P. Kocián, NJM et herb. P. Kocián)

76a. Moravská brána vlastní, **Nový Jičín** (6474a): podél komunikace u zahrádkářské kolonie, 1,6 km sz. kostela, 49°36'0,900"N, 18°1'54,700"E, 290 m n.m., 2 jedinci (29. 10. 2008 leg. P. Kocián, NJM et herb. P. Kocián)

76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): vlakové nádraží, okraj kolejiště, 49°35'0,8000"N, 18°8'5,7999"E, 362 m n.m., roztroušeně (15. 9. 2007 leg. P. Kocián, NJM et herb. P. Kocián, 1. 10. 2008 not. P. Kocián et P. Pavlík)

Nový poddruh pro Novojičínsko

Rosička krvavá je jednoletá tráva z čeledi lipnicovitých (*Poaceae*). Česká botanika (DOSTÁL 1989, KUBÁT et al. 2002) rozlišuje u tohoto druhu dva poddruhy: rosičku krvavou pravou (*Digitaria sanguinalis* subsp. *sanguinalis*) a rosičku krvavou brvitou (*D. sanguinalis* subsp. *pectiniformis*). *D. sanguinalis* subsp. *pectiniformis* je vzácnějším poddruhem a její celkové rozšíření na území České republiky není doposud dobře známo (cf. KUBÁT 2006). Na území České republiky se podle současných znalostí vyskytuje dosti vzácně, a to na železničních nádražích, v kolejištích, v dlažbách chodníků, na polích, v zahradnických objektech nebo podél komunikací.

Rozšíření *D. sanguinalis* subsp. *pectiniformis* na území severní Moravy a Slezska není rovněž dosud dobře známo a zpracováno. Vyskytuje se zde většinou na železničních nádražích a v kolejištích (KOCIÁN P., in prep.).

Z území Novojičínska dosud nebyl tento poddruh udáván. Na objevených lokalitách se *D. sanguinalis* subsp. *pectiniformis* vyskytuje ojedinelé v počtu několika desítek jedinců a ve většině případů vždy společně s hojným nominátním poddruhem *D. sanguinalis* subsp. *sanguinalis*. Na základě zjištění autora se však *D. sanguinalis* subsp. *pectiniformis* vyskytuje i na jiných místech Novojičínska, než je uváděno výše, především na železničních nádražích a v kolejištích. O těchto nálezech bude souhrnně referováno v samostatném článku pojednávajícím o nálezech zástupců rodu *Digitaria* na severní Moravě a ve Slezsku (KOCIÁN P., in prep.). Ze zkušenosti prvního autora je *D. sanguinalis* subsp. *pectiniformis* často botaniky přehlížena a jednotlivé nálezy dokladované v herbářích jsou převážně náhodné sběry.

V Červeném seznamu cévnatých rostlin Moravskoslezského kraje není tento poddruh zmíněn, i když byl na území kraje sbírán v 70. letech 20. století (např. 1972 *Burša* OP, 1973 *Burša* ČESK, 1974 *Kilián* FMM), resp. doklady jsou i staršího data a uváděné pod jménem *D. ciliaris*. V Červeném seznamu cévnatých rostlin Moravskoslezského kraje a rovněž v Černém a červeném seznamu cévnatých rostlin Novojičínska je vhodné zařadit *D. sanguinalis* subsp. *pectiniformis* do kategorie C4 – druhy vyžadující pozornost.

***Dipsacus laciniatus* L. – štětka laločnatá**

ČR: C2 SM: C2 NJ: C2

76a. Moravská brána vlastní, **Nový Jičín** (6374c): plocha mezi křovinami na okraji silnice I/48 a pole, u plynového uzávěru, 49°36'32,400"N, 18°2'26,000"E, 300 m n.m., cca 35 jedinců (20. 7. 2009 leg. P. Kocián, NJM et herb. P. Kocián)

- 76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Libotín; příjezdová plocha k provozní sondě TV 45, 49°35'7,9500"N, 18°5'17,719"E, 331 m n.m., 2 exempláře později sesekané při údržbě (20. 6. 2007 leg. P. Kocián, herb. P. Kocián)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Hodslavice** (6474c): okraj silnice 1/47, 49°32'28,538"N, 18°1'32,775"E, 395 m n.m., 12 jedinců (22. 7. 2008 leg. P. Kocián, NJM et herb. P. Kocián)
- 84a. Beskydské podhůří, **Příbor** (6374d): odpadový dvůr hřbitova, 650 m s. od kostela, 49°38'40,937"N, 18°8'41,386"E, 395 m n.m., několik desítek jedinců (27. 9. 2008 leg. P. Kocián, NJM et herb. P. Kocián)

V České republice se vyskytuje na náspech komunikací, hrázích, okrajích cest, rumišťích, křovinatých svazích a neobhospodařovaných pastvinách a loukách především v teplejších oblastech (ŠTĚPÁNEK & HOLUB 1997). Na Moravě (zejména jižní) je častější než v Čechách.

Na Novojičínsku je v novější literatuře štětka laločnatá udávána ze Ženkly, Štramberka, Prchalova a Tiché (GRULICH 2003). SEDLÁČKOVÁ (2008) zmiňuje celkem 5 lokalit na území okresu.

Erechtites hieraciifolia (L.) DC. – starčkovec jestřábníkolistý

- 76a. Moravská brána vlastní, **Rybí** (6374d): Libhošťská hůrka, paseka a okraj paseky a lesa, 950 m v. kóty 484, několik desítek jedinců, 49°36'38,408"N, 18°5'20,825"E, 407 m n.m. (10. 9. 2008 leg. Jiří Kocián et Petr Kocián, NJM et herb. Petr Kocián)

Nový druh pro Novojičínsko

Starčkovec jestřábníkolistý je jednoletá bylina z čeledi hvězdnicovitých (*Asteraceae*), původem z mírných pásů Severní a Jižní Ameriky, na našem území známá od konce 19. století. V současnosti se považuje za zdomácnělý druh. Na území České republiky se vyskytuje ve světlých lesích, lesních lemech a průsecích, na pasekách a keřnatých stráních, nádražích a překladištích dřeva (DVOŘÁKOVÁ 2004).

Na severovýchodní Moravě a ve Slezsku se vyskytuje roztroušeně a pomíjivě. V minulosti byl přechodně pozorován např. u Frýdku (OTRUBA 1926) nebo u Dobré u Frýdku (1959 Kilián FMM). Většina současných lokalit se nachází v lesnatých územích na pasekách, v lesních průsecích nebo podél lesních cest. Častější výskyt pozorujeme na Opavsku – Chuchelná (1998 leg. A. Pečinka et Z. Dočkalová, OL), Kozmice (2001 leg. V. Koutecká, OSM), Vřesina a Leskovec (obě PRYMUSOVÁ 2008). Na území Novojičínska nebyl druh dosud zaznamenán.

Na lokalitě byl zaznamenán tento fytoecnologický snímek:

Rybí, Libhošťská hůrka, paseka vzniklá po částečném smýcení jehličnatého lesa (*Larix deciduosa*, *Pinus sylvestris*) s roztroušenými pozůstalými stromy, 49°36'38,408"N, 18°5'20,825"E, exp. V, sklon 5°, plocha 25 m², 407 m n.m., 10.9.2008, J. Kocián.

E₁: *Erechtites hieraciifolia* 5, *Impatiens parviflora* 3, *Persicaria hydropiper* 3, *Athyrium filix-femina* 1, *Rubus* sp. 3, *Urtica dioica* 1, *Fagus sylvatica* (juv.) 2.

Epipactis albensis Nováková et Rydlo – krušík polabský

ČR: C2 SM: C3 NJ: C3

- 76a. Moravská brána vlastní, **Vražné** (6373c): okraj silnice 04735 Vražné-Odry, podél Vraženského rybníka, 2,2 km sz. kostela ve Vražném, 49°38'30,839"N, 17°50'59,135"E, 286 m n.m., 5 jedinců (11. 7. 2007 leg. P. Kocián, herb. P. Kocián)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Nový Jičín** (6374c): městský hřbitov, hrob rodiny Dlabajovy, sektor B, 1,3 km sv. Farního kostela, 49°36'3,4900"N, 18°1'41,249"E, 294 m n.m., 6 jedinců (14. 7. 2007 leg. P. Kocián, NJM)
- 84a. Beskydské podhůří, **Trnávka** (6375a): jihozápadní břeh Trnavského rybníka, 377 m sz. kostela, 49°40'57,251"N, 18°10'57,107"E, 252 m n.m., 2 jedinci (10. 8. 2007 leg. P. Kocián, herb. P. Kocián)

Na území České republiky se *E. albensis* vyskytuje ve stinných lužních lesích, břehových porostech vodních toků, v okolí svahových pramenišť a potoků v duboha-břínách nebo bučinách, v příkopech lesních cest nebo v erozních rýhách (BATOUSEK 2005).

Těžiště rozšíření *E. albensis* na severovýchodní Moravě a ve Slezsku se nachází v Poodří, odkud vybíhá podél toků do lesních porostů přilehlých pahorkatin (BATOUSEK 2005).

Na Novojičínsku je recentně znám z 9 lokalit (SEDLÁČKOVÁ 2008). Nejvíce nálezů pochází z lužních lesů v Poodří. Zde uváděné nálezy dokládají jistou ekologickou plasticitu druhu, který se může vyskytovat také na polopřirozených a v případě hrobového místa na hřbitově v Novém Jičíně i na zcela synantropních stanovištích.

Epipactis purpurata Sm. – krušík modrofialový

ČR: C3 SM: C2 NJ: C2

- 80b. Veřovické vrchy, **Mořkov** (6474c): PR Trojačka, spodní část rezervace, listnatý les, 49°31'7,2000"N, 18°2'43,800"E, 487 m n.m., 1 jedinec (31. 7. 2007 not. Petr Kocián et Jiří Kocián, foto P. Kocián)

V České republice se vyskytuje ve stinných listnatých lesích, vzácněji v lužních lesích (BATOUSEK 2005).

Na území severovýchodní Moravy je druh zastoupen několika lokalitami v Ostravské pánvi (83.) a Podbeskydské pahorkatině (84.), dále pak v Moravské bráně vlastní (76a.). Z fytogeografického podokresu 80b. Veřovické vrchy není udáván (cf. JATIOVÁ & ŠMITÁK 1996).

Na Novojičínsku udává SEDLÁČKOVÁ (2008) 3 lokality.

Filago arvensis L. – bělolist rolní

ČR: C3 SM: C3 NJ: C3

- 76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): vlakové nádraží, šterkovitá navážka na železničním náspu, 49°34'54,5"N, 18°7'47,3"E, 348 m n.m., 1 jedinec (12. 8. 2008 leg. P. Kocián, herb. P. Kocián)

V České republice byl v minulosti hojný na celém území, avšak v poslední době značně ustoupil. Roste v nezapojených porostech, nejčastěji na okrajích cest a polí, úhorech, náspech, mezích, suchých pastvinách, písčinách, v lomech a světlých borových lesích (ŠTECH 2004).

Na území Novojičínska udává SEDLÁČKOVÁ (2008) recentně 5 lokalit.

Z území Štramberka nebyl bělolist rolní dosud uváděn (cf. OTRUBA 1930, PAVLÍK 2008). Jediný exemplář rostl na ploše tvořené navážkou drobného kamení a šterku. Byl zde patrně zavlečen nákladní železniční dopravou nebo při přepravě stavebního materiálu a jeho výskyt má pravděpodobně přechodný ráz.

Hieracium bifidum Hornem. – jestřábník dvouklaný

ČR: C3 SM: A2 NJ: –

- 76a. Moravská brána vlastní, **Kopřivnice** (6474b): Raškův kámen, vápencová skála, 49°34'59,7"N, 18°9'47,67"E, 530 m n.m. (16. 5. 2007 leg. J. Kocián, rev. J. Chrtěk, herb. Jiří Kocián)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Kopřivnice** (6474b): Červený kámen, východní část, suchý výslunný trávník malé paseky, 49°34'37,300"N, 18°8'36,000"E, 590 m n.m. (24. 5. 2008 leg. J. Kocián, herb. Jiří Kocián)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Zámecký vrch, zeď vedoucí k Trúbě, 49°35'33,32"N, 18°6'58,2"E, 400 m n.m. (19. 5. 2007 leg. J. Kocián, herb. Jiří Kocián)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Zámecký vrch, skalnatý výchoz na jz. svahu Zámeckého vrchu, 49°35'30,19"N, 18°6'53,59"E, 400 m n.m. (19. 5. 2007 leg. J. Kocián, rev. J. Chrtěk, herb. Jiří Kocián)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Dolní Kamenárka, průchod skalní stěnou v jv. části lomu, 49°35'16,38"N, 18°7'36,65"E, 294 m n.m. (17. 5. 2007 not. J. Kocián)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Kotouč, vápencový lom, 6. etáž, 49°34'59,02"N, 18°7'13,18"E, 350 m n.m. (17. 5. 2007 not. J. Kocián)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Horní Kamenárka, podél lesní cestičky, 49°35'25,3"N, 18°7'14,9"E, 447 m n.m. (24. 4. 2008 leg. P. Kocián, herb. Jiří Kocián)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Kotouč, kamenitý svah při v. okraji areálu lomu u parkoviště poblíž hřbitova, 49°35'6,92"N, 18°7'27,057"E, 400 m n.m. (22. 5. 2009 not. J. Kocián)

Na území České republiky se vyskytuje častěji v Čechách, na Moravě vzácněji. Roste na skalách, sutích, kamenitých svazích, ve světlých lesích (CHRTĚK jun. 2004).

Na území Moravskoslezského kraje je považován v práci SEDLÁČKOVÁ & PLÁŠEK (2005) jako neznámý. Zařazení do této kategorie není přesné. Jak uvádí GRULICH (2003), byl v rámci floristického kurzu konaného v roce 1999 na Novojičínsku zjištěn výskyt *H. bifidum* na Raškově kameni poblíž Kopřivnice (tato lokalita byla v roce 2007 ověřena – viz výše). Na severní Moravě se *H. bifidum* vyskytuje vzácně v pahorkatinách lemujících Moravskou bránu a v Hrubém Jeseníku.

V rámci projektu mapování jestřábníků na severní Moravě a ve Slezsku byly druhým autorem zachyceny výše uváděné lokality *H. bifidum* na Novojičínsku. Druh zde byl zaznamenán pouze v oblasti Štramberka a Kopřivnice, a to na výslunných vápencových výchozech, kamenitých vápencových svazích a sutích. Výjimku tvoří lokalita na Červeném kameni, kde druh roste v xerothermní vegetaci paseky, a lokalita na Zámeckém vrchu, kde se druh nalézá na zastíněném místě ve spárách zdi. Nejbohatší lokalita je na Raškově kameni, čítající několik desítek jedinců. Na ostatních lokalitách jsou populace malé, řádově v počtu jedinců. Přestože oblast Štramberka je dlouhodobě z floristického hlediska věnována velká pozornost, *H. bifidum* bývá přehlíženo nebo ztotožňováno s habituelně podobným *H. murorum*. Existuje tedy reálný předpoklad, že v budoucnosti budou objeveny další nové lokality.

H. bifidum se ve studované oblasti nachází v jednotné, relativně dobře morfologicky vyhraněné formě náležející ke skupině subspecií (gregu) *bifidum*. Rostliny mají nápadně plstnaté zákrovy a výrazné tmavě fialové skvrny na listech (u rostlin ze zastíněného stanoviště na Zámeckém vrchu méně výrazné, nicméně vždy rozpoznatelné).

Jestřábník dvouklaný je zařazen v Červeném seznamu cévnatých rostlin Moravskoslezského kraje jako neznámý taxon (A2). Z výše uvedených důvodů je však nutné *H. bifidum* přeradit z kategorie neznámých taxonů do kategorie silně ohrožených druhů (C2). V Černém a červeném seznamu cévnatých rostlin Novojičínska (SEDLÁČKOVÁ 2008) není uveden. Bude jej vhodné zařadit do kategorie silně ohrožených druhů (C2).

Hieracium maculatum Schrank – jestřábník skvrnitý

ČR: C4a SM: – NJ: –

- 76a. Moravská brána vlastní, **Nový Jičín** (6474a): Skalky, okraj lesní cestičky ve smrkové monokultuře s porosty ostružiníku, asi 70 m JZ studánky, 49°34'54,29"N, 18°0'54,94"E, 330 m n.m. (19. 6. 2007 leg. J. Kocián, herb. Jiří Kocián)

Nový druh pro Novojičínsko

Na území České republiky se vyskytuje vzácně až roztroušeně v teplejších pahorkatinách a nížinách, častěji na Moravě. Roste ve světlých doubravách a borech, v lesních lomech, na skalnatých a kamenitých svazích (CHRTĚK jun. 2004).

Na Moravě zasahuje na sever až k Boskovicím a Hranicím na Moravě (CHRTĚK jun. 2004). Z území Novojičínska dosud nebyl udáván. Populace je prostorově značně omezená, nicméně je stabilní a každý rok několik jedinců vykvetá a plodí. Lokalita je zajímavá tím, že se zde druh vyskytuje ve zdánlivě nevhodném ekosystému smrkové monokultury s bohatým podrostem ostružiníku (*Rubus* sp.). *H. maculatum* zde odolává silnému konkurenčnímu tlaku ostružiníku růstem podél sešlapem udržované lesní cestičky.

V Červeném seznamu cévnatých rostlin Moravskoslezského kraje bude vhodné zařadit *H. maculatum* do kategorie C4 – druhy vyžadující pozornost. V Černém a červeném seznamu cévnatých rostlin Novojičínska jej bude vhodné zařadit do kategorie druhů vyžadujících pozornost (C4).

Kickxia spuria subsp. *spuria* (L.) Dumort. L. – úporek pochybný pravý

ČR: C2 SM: C1 NJ: C1

76a. Moravská brána vlastní, **Perná** (6473d): neobdělávaný okraj kukuřičného pole, 500 m v. od kaple, 49°31'42,588"N, 17°57'6,1929"E, 395 m n.m. (27. 9. 2008 leg. P. Kocián, NJM et herb. Petr Kocián)

76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Rybské paseky, okraj obilného pole, po sklizni, strniště, 670 m. sz. od kostela sv. Kateřiny, 49°35'55,000"N, 18°5'31,600"E, 316 m n.m. (28. 9. 2008 leg. P. Kocián, NJM et herb. Petr Kocián)

Na území České republiky se v naprosté většině vyskytuje v termofytiku, do mezofytika přesahuje výrazněji pouze na východě Moravy. Roste na polích, úhorech, mezích, někdy i ruderalních místech (SLAVÍK 2000). Pokles jeho výskytu zapříčinila změna agrotechnických zásahů (bezprostřední podmítka po sklizni) a také nadměrné používání herbicidů.

Podle CIMALOVÍ: (2006) je výskyt *K. spuria* subsp. *spuria* na území severní Moravy vzácný. SEDLÁČKOVÁ (1986) ji uvádí pouze z polí jižně od Jasenice na Valašskomeziříčsku (okres Vsetín). Zmiňuje se však o možnosti výskytu na vhodných místech Novojičínska. Novější literatura se zmiňuje pouze o jedné lokalitě na Novojičínsku (Příbor – Klokočov), která byla objevena účastníky floristického kurzu konaného v Novém Jičíně v roce 1999 (cf. GRULICH 2003).

Na území Štramberka byla *K. spuria* subsp. *spuria* sbírána v srpnu 1933 „v jeteřině u tamovického kostelíka nedaleko Štramberka“ (leg. F. Černoš, BRNM). Ze Štramberka nebyla od té doby známa ani uváděna (cf. PAVLÍK 2008). Nález z lokality Perná navazuje na výskyt *K. spuria* subsp. *spuria* u obce Jasenice (cf. SEDLÁČKOVÁ 1986), kde byl tento poddruh opět ověřen v roce 1996 (leg. M. Sedláčková, NJM).

Sedum hispanicum L. – rozchodník španělský

76a. Moravská brána vlastní, **Bernartice n. Odrou** (6373d): pravý a levý okraj silnice Šenov u Nového Jičína - Bernartice n. Odrou, 49°37'9,2639"N, 17°57'58,859"E, 297 m n.m. (8. 6. 2007 leg. P. Kocián, herb. P. Kocián)

76a. Moravská brána vlastní, **Palačov** (6473b): pravý okraj silnice z Palačova do Jičína, 600 m sv. od kaple v obci, 49°33'9,9720"N, 17°55'45,983"E, 324 m n.m. (4. 8. 2007 leg. P. Kocián, herb. P. Kocián)

76a. Moravská brána vlastní, **Nový Jičín** (6474a): vlakové nádraží Nový Jičín - město, kolejiště vlečky, 588 m s. kostela, 49°35'57,24"N, 18°0'31,273"E, 259 m n.m. (25. 5. 2008 leg. P. Kocián, herb. P. Kocián)

76a. Moravská brána vlastní, **Straník** (6474a): okraj zpevněné účelové komunikace vedoucí k rumišti, 1,8 km. sv. od kaple v obci, 49°33'6,5160"N, 18°0'56,628"E, 319 m n.m. (1. 8. 2007 leg. P. Kocián, herb. P. Kocián)

V České republice se jedná o nepůvodní taxon, který se v posledních letech rychle šíří. Nejstarší údaj o zplanění pochází z roku 1954 (DRDA 2004). Vyskytuje se na antropicky ovlivněných stanovištích, jako jsou okraje komunikací, navážky

šterku, hřbitovy, zahrady (GRULICH 1992). Nalézt jej můžeme také na nádražích a rumištech či šterkových náplavech.

Na území Novojičínska byl zachycen v průběhu floristického kurzu v roce 1999 na hřbitově a v centru města Nového Jičína (GRULICH 2003).

Na lokalitě Bernartice n. Odrou vytváří velmi hojnou populaci (stovky jedinců) podél silnice v délce asi 150 m společně se *Sedum acre*. Populace na lokalitách Straník a Palačov jsou málo početné (desítky jedinců). V prostoru vlakového nádraží Nový Jičín - město vytváří stabilizovanou populaci čítající několik stovek jedinců.

S. hispanicum je neagresivní invazní taxon, u kterého se dá předpokládat postupné šíření na území Novojičínska. Především podél silničních komunikací, na nádražích, na hřbitovech a v jejich blízkosti či v okolí zahrádek lze očekávat jeho další šíření.

Senecio vernalis WALDST. ET KIT. – starček jarní

76a. Moravská brána vlastní, **Kopřivnice** (6374d): nákladové nádraží, v kolejišti překladního terminálu, 3 jedinci, 49°36'41,900"N, 18°8'55,100"E, 316 m n.m. (18. 5. 2008 leg. P. Kocián, NJM et herb. Petr Kocián)

Nový druh pro Novojičínsko

Starček jarní je jednoletá bylina z čeledi hvězdicovitých (*Asteraceae*), pocházející z východní Evropy a Balkánu a západní Asie. Na území České republiky se rozšířil v 19. století, dnes se již jedná o zdomácnělý druh (PYŠEK et al. 2002).

V České republice se vyskytuje na polích, úhorech, vinicích, rumištech, často na nádražích. Jeho výskyt je hojný v teplejších oblastech Čech, na Moravě roztroušený (GRULICH 2004).

Na území severovýchodní Moravy se v minulosti vyskytoval občas, ve Slezsku poněkud hojněji, a to na polích, jeteřiněch, úhorech nebo mýtinách (FORMÁNEK 1887). Ve druhé polovině 20. století jako polní plevel značně ustoupil a v současné době se vyskytuje roztroušeně na železničních nádražích a v kolejištích, případně na rudištích.

Z území Novojičínska nebyl druh dosud uváděn (cf. GRULICH 2003, 2004).

Taraxacum parnassicum DAHLST. – pampeliška slezská

ČR: - SM: C3 NJ: -

76a. Moravská brána vlastní, **Straník** (6473b): PP Polštářové lávy ve Straníku, blízké okolí kapličky Panny Marie, 574 m SZ středu obce, 49°32'57,699"N, 17°59'14,399"E, 410 m n.m. (26. 5. 2008 leg. P. Kocián, rev. R. J. Vašut, herb. Petr Kocián)

84a. Beskydské podhůří, **Hukvaldy** (6375c): skalka před hlavní branou do hradu Hukvaldy, 420 m JV kostela, 49°37'17,300"N, 18°13'36,499"E, 475 m n.m. (26. 5. 2008 leg. P. Kocián, rev. R. J. Vašut, herb. Petr Kocián)

Pampeliška slezská je nejběžnější zástupcem sekce *Erythrosperma* v České republice. Na našem území se vyskytuje na výslunných trávnících a pastvinách, skalnatých svazích, křovinatých xerothermních stráních a také na ruderalních

stanovištích - podél pěšin, na hradních vrších nebo v opuštěných lomech (KUBÁT et. al. 2002).

Na severovýchodní Moravě a Slezsku se vyskytuje roztroušeně na několika málo lokalitách. Na Novojičínsku byla *T. parnassicum* dosud známa pouze ze Štramberka (VAŠUT 2003), kde byla v roce 2008 ověřena na několika mikrolokalitách v bývalých lomech Dolní a Horní Kamenárka. Lokalita ve Stráníku je ohrožena každoročními úpravami okolí kapličky místními farníky.

SEDLÁČKOVÁ (2008) tento druh v Černém a červeném seznamu cévnatých rostlin Novojičínska neuvádí. Bude vhodné zařadit *T. parnassicum* do kategorie C2 – silně ohrožené druhy.

Taraxacum prunicolor M. SCHMID, VAŠUT ET OOSTERVELD – pampeliška švestková
ČR: - SM: C2 NJ: -

76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Dolní Kamenárka, jižní svah, okraj pěšiny, 740 m JV kostela, 49°35'14,799"N, 18°7'32,400"E, 420 m n.m. (18. 5. 2008 leg. P. Kocián, rev. R. J. Vašut, herb. Petr Kocián)

76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Horní Kamenárka, okraj lomu, 49°35'24,099"N, 18°7'20,100"E, 460 m n.m. (14. 5. 2008 leg. P. Kocián, rev. R. J. Vašut, herb. Petr Kocián)

Jedná se o teprve nedávno popsany druh pampelišky ze sekce *Erythrosperma*. Celkové rozšíření na území České republiky je doposud málo známé. Na severovýchodní Moravě a ve Slezsku jsou známy 3 lokality (cf. SCHMID et al. 2004). Vyskytuje se zde na skalnatých výchozech, v lomech či podél pěšin.

SCHMID et al. (2004) udávají z Novojičínska jedinou lokalitu: podél lesní pěšiny na kopci Starý Jičín, která byla v roce 2008 ověřena. Na dvou nových mikrolokalitách ve Štramberku se *T. prunicolor* vyskytuje současně s běžnější *T. parnassicum*.

V Černém a červeném seznamu cévnatých rostlin Novojičínska bude vhodné zařadit *T. prunicolor* do kategorie C1 – kriticky ohrožené druhy.

Veronica dillenii CRANTZ – rozrazil Dilleniův

ČR: C4a SM: A2 NJ: -

76a. Moravská brána vlastní, **Nový Jičín** (6474a): vlaková stanice Nový Jičín – horní nádraží, na okraji kolejiště, několik desítek jedinců, 49°35'29,003"N, 18°1'8,67"E, 278 m n.m. (1. 5. 2009 leg. P. Kocián, NJM et herb. Petr Kocián)

V České republice se rozrazil Dilleniův vyskytuje na skalních stepích, výslunných stráních, na písčínách či okrajích borových lesů, méně často na úhorech, okrajích vinic, písčitých polích a pastvinách. (HROUDA 2000).

Celkové rozšíření druhu je na území ČR nerovnoměrné. Rozšíření *V. dillenii* na severní Moravě a ve Slezsku je nedostatečně známé, což je dáno zejména tím, že je často jako jarní terofyt přehlížen. Na území Novojičínska nebyla *V. dillenii* dosud zachycena.

V. dillenii je zařazena v Červeném seznamu cévnatých rostlin Moravsko-slezského kraje jako nezvěstný taxon (A2). Vhodná kategorie pro Moravskoslezský kraj by byla C4 – druh vyžadující pozornost. V Černém a červeném seznamu cévnatých rostlin Novojičínska (SEDLÁČKOVÁ 2008) není uvedena. Vhodná kategorie pro Novojičínsko by byla C4 – druh vyžadující pozornost.

Veronica filiformis SM. – rozrazil nitkovitý

76a. Moravská brána vlastní, **Nový Jičín - Loučka** (6474a): v trávníku v zahradě, ul. Za Humny, 49°35'19,08"N, 17°59'15,042"E, 289 m n.m. (18. 4. 2007 leg. J. Kocián, NJM et herb. Petr Kocián)

V České republice se jedná o nepůvodní taxon, pocházející z Kavkazu. Roste na trávnících (často sekaných), zahradách, v objektech zahradnictví, na lukách a březích řek, v parcích či na hřbitovech (JEHLÍK 1998). Celkové rozšíření druhu je na území ČR nerovnoměrné. Z území východní Moravy je známo pouze několik lokalit (cf. JEHLÍK 1998, HROUDA 2000).

GRULICH (2003) zmiňuje tři lokality na území Novojičínska: Klokočov, Polouvsí a Studénka, které byly zachyceny v průběhu floristického kurzu, který se konal v Novém Jičíně v roce 1999. Herbařově je dokladován z Trojanovic, Tiché a Frenštátu p. Radhoštěm (vše leg. M. Sedláčková, NJM)

Poděkování:

Děkujeme RNDr. Radimovi J. Vašutovi, Ph.D., za revizi položek rodu *Taraxacum*.

Literatura:

- Batoušek P. (2005): Klíč k určování druhů rodu *Epipactis* ZINN rostoucích na území České republiky. – Roetziana, Brno, 35: 1-60.
- Cimalová Š. (2006): Historické a recentní rozšíření vzácných druhů polních plevelů severní a střední Moravy a Slezska. – Čas. Slez. Muz. Opava (A), 55: 165-192.
- Dostál J. (1998): Nová květena ČSSR. Vol. 1-2. – Academia, Praha, 506 pp.
- Drda V. (2004): Ekologická studie invazního druhu *Sedum hispanicum* L. [Ecological study of an alien invasive plant *Sedum hispanicum* L.: Bc. Thesis, in Czech.] – 27 p., Ms. [Bakal. pr. depon. in: Knihovna Katedry botaniky PFF Jihočeské univerzity, Č. Budějovice].
- Dvořáková M. (2004): *Erechtites hieracifolia* – starčekovec jestřábníkolistý – In: Slavík B. & Štěpánková J. (eds.): Květena České republiky, 7: 280-281. – Academia, Praha.
- Ehrendorfer, F. & Hamann U. (1965): Vorschläge zu einer floristischen Kartierung von Mitteleuropa. – Ber. Deutsch. Bot. Ges. 78: 35-50.
- Formánek E. (1887): Květena Moravy a rakouského Slezska, 1. díl – Brno, 824 pp.

- Grulich V. [ed.] (2003): Výsledky floristického kursu České botanické společnosti v Novém Jičíně (4.-10.července 1999). – Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha, 38, Suppl. 2003/2: 89–174.
- Grulich V. (1992): *Sedum hispanicum* – rozchodník španělský – In: Hejný S. & Slavík B. (eds.): Květena České republiky, 3: 389-390. – Academia, Praha.
- Grulich V. (2004): *Senecio vernalis* – starček jarní – In: Slavík B. & Štěpánková J. (eds.): Květena České republiky, 7: 274-275. – Academia, Praha.
- Hrouda L. (2000): *Veronica filiformis* – rozrazil nitkovitý – In: Slavík B. (ed.): Květena České republiky, 6: 376-377. – Academia, Praha.
- Hrouda L. (2000): *Veronica dillenii* – rozrazil Dillenův – In: Slavík B. (ed.): Květena České republiky, 6: 365-366. – Academia, Praha.
- Chrtek J. jun. (2004): *Hieracium maculatum* – jestřábník skvrnitý – In: Slavík B. & Štěpánková J. (eds.): Květena České republiky, 7: 564-565. – Academia, Praha.
- Chrtek J. jun. (2004): *Hieracium bifidum* – jestřábník dvouklaný – In: Slavík B. & Štěpánková J. (eds.): Květena České republiky, 7: 567-568. – Academia, Praha.
- Jatiová M. & Šmiták J. (1996): Rozšíření a ochrana orchidejí na Moravě a ve Slezsku – ArcaJiMfa, Třebíč, 544 pp.
- Jehlík V. [ed.] (1998): Cizí expanzivní plevele České republiky a Slovenské republiky. – Academia, Praha, 506 pp.
- Kubát, K., Hrouda, L., Chrtek, J. jr., Kaplan, Z., Kirschner, J. & Štěpánek, J. [eds.] (2002): Klíč ke květeně České republiky – Academia, Praha, 927 pp.
- Kubát K. (2006): *Digitaria sanguinalis* subsp. *pectiniformis* Henrard v Čechách. – Severočes. Přír. 38: 137-140.
- Mandák B., Pyšek P. & Bímová K. (2004): History of the invasion and distribution of Reynoutria taxa in the Czech Republic: a hybrid spreading faster than its parents. – Preslia, Praha, 76: 15–64.
- Otruba J. (1926): Úvod ke květeně československého Slezska.– Vlastiv. Sborn. Slez., Opava, 2: 283-396.
- Otruba J. (1930): Květena Štramberka.– Městská rada ve Štramberku, Příbor, 117 pp.
- Pavlík P. (2008): Černý a červený seznam cévnatých rostlin okolí Štramberka – stav v roce 2008. 8 p., – Ms. [Depon. in: Botanická zahrada a arboretum Štramberk, Štramberk].
- Procházka F. [ed.] (2001): Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). – Příroda, Praha, 18:4-146.
- Prymusová Z. (2008): *Erechtites hieraciifolia* (L.) DC. – In: Plášek V. & Címalová Š. [eds.], Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska I., Čas. Slez. Muz. Opava (A), 57: 44-47.
- Pyšek P., Sádlo J. & Mandák B. (2002): Catalogue of alien plants of the Czech Republic. – Preslia, Praha, 74: 97–186.
- Sedláčková M. (1986): K výskytu vzácnějších polních plevelů na Novojičínku. – Vlastiv. sborn. okresu Nový Jičín, Nový Jičín, 38: 143-154.

- Sedláčková M. (2008): Černý a červený seznam rostlin Novojičínka. – Vlastiv. sborn. Novojičínka, Nový Jičín, 58: 85-109.
- Sedláčková M. & Plášek V. [eds.] (2005): Červený seznam cévnatých rostlin Moravskoslezského kraje (2005). – Čas. Slez. Muz. Opava (A), 54: 97-120.
- Schmid M., Vašut, R. J. et Oosterveld P. (2004): *Taraxacum prunicolor* spec. nova, a new species of the *Taraxacum scanicum* group (sect. *Erythrosperma*). – Feddes Report. 115: 220-229.
- Skalický V. (1988): Regionálně fyto geografické členění – In: Hejný, S. & Slavík, B. (eds.), Květena České socialistické republiky, 1: 103-121.
- Slavík B. (2000): *Kickxia spuria* (L.) Dumort. – úporek pochybný – In: Slavík B. (ed.), Květena České republiky, 6: 347-348.
- Slavík B. (2004): *Ambrosia artemisiifolia* – ambrózie peřenolistá – In: Slavík B. & Štěpánková J. (eds.), Květena České republiky, 7: 468-472.
- Štech M. (2004): *Logfia arvensis* – bělolístka rolní – In: Slavík B. & Štěpánková J. (eds.), Květena České republiky, 7: 95-96.
- Štěpánek J. & Holub J. (1997): *Dipsacus laciniatus* – štětka laločnatá – In: Slavík B. (ed.), Květena České republiky, 5: 533-534.
- Vašut R. J. (2003): *Taraxacum* sect. *Erythrosperma* in Moravia (Czech Republic): Taxonomic notes and the distribution of previously described species. – Preslia, Praha, 75: 311–338.
- Vozárová M. & Sutory K. (2001): Index herbariorum Reipublicae bohemiae et Reipublicae slovacae.– Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha, Příloha 2001/1.

ZPRÁVY, RECENZE

Jan Hyvnar (1925), rozhovor

Rozmlouval a zaznamenal Karel Konečný

Úvodem ...

Region Novojičínska má v dějinách křesťansko-sociálního a (po vzniku první republiky) lidoveckého hnutí výjimečné místo hned z několika důvodů. Především je neoddelitelně spjat s působením kněze, politika a zakladatele ČSL Mons. Jana Šrámka, jehož jméno ostatně přímo v Novém Jičíně všem občanům připomíná pamětní deska a název jedné z ulic. Novojičínská kapitola Šrámkova života je soudobou historiografií poměrně bohatě zdokumentována a zhodnocena.¹ Bohužel mnohem méně pozornosti se v odborné i vlastivědně popularizační literatuře dostalo některým dalším významným osobnostem, díky jejichž úsilí patřilo Novojičínsko nejen za Šrámkova relativně krátkého působení v devadesátých letech 19. století a na počátku dvacátého století, ale po celou dobu existence ČSL, včetně velmi problematického období let 1948 až 1989, vždy k početné a organizačně vůbec nejsilnějším lidoveckým oblastem. Alespoň částečně splatit určitý dluh vůči těmto lidem se pokusil před dvěma lety vydaný Biografický slovník k dějinám křesťanských stran v českých zemích.² Z osobností meziválečného období na Novojičínsku uvádí tato publikace např. Šrámkova osobního přítele a zemského poslance Jana Hyvnara, z mladší generace pak učitele Františka Hanzelku nebo polistopadového poslance ing. Josefa Pavela. Vlastním heslem je připomenut také jeden z vůbec nejvýznamnějších představitelů poúnorového křesťansko-demokratického exilu v USA JUDr. Václav Hyvnar. Některá z uvedených jmen se objevují také v monografii Karla Konečného, která zkoumá strastiplnou transformaci ČSL na Novojičínsku v tzv. „obrozenou“ stranu, komunistickému režimu plně loajální.³ Všichni výše zmiňovaní představitelé, někdy i za cenu tvrdé režimní perzekuce, vždy dostali původním křesťansko-demokratickým a sociálním tradicím a za všech okolností bránili Šrámkův odkaz a „obrozeneckou“ linii kolaborace zásadně odmítali. Bohužel až u příležitosti veřejné prezentace své monografie v listopadu 2008 se autor mohl setkat s panem Janem Hyvnarem, jehož otec Jan Hyvnar a bratr Václav Hyvnar již byli výše připomenuti. Není pochyb o tom, že Jan Hyvnar, ale také např. Bohumil Matula, ing. Bedřich Strnadel nebo JUDr. František Hradil, by si v uvedeném slovníku svoje biografické heslo také zasloužili. O půl generace starší Bohumil Matula ani JUDr. František Hradil se vydání slovníku ani citované monografie již bohužel nedožili. Zato pan Jan Hyvnar, pamětník par excellence, je stále pln mentální svěžesti. V průběhu první poloviny roku 2009 poskytl autorovi citované monografie řadu cenných doplňujících informací a podnětů. Ochotně také poskytl autorizovaný rozhovor, jehož podstatná část je publikována v následném příspěvku.

Jan Hyvnar (1925), rozhovor

Pane Hyvnar, kam až sahají kořeny Vašeho rodu a jak je jeho historie spjatá s regionem Novojičínska? Které osobnosti z přímé linie rodu Hyvnarů byste zmínil především?

Vlastnictví rodového gruntu rodu Hyvnarů v Závišicích u Kopřivnice lze věrohodně doložit již ve druhé polovině 17. století, tedy v období pobělohorském. Již v 18. století se jeden z prapředků ocitl v pozici zástupce obecního fojta, ale nejvýraznější stopu v obci zanechali nepochybně až můj dědeček Jan Hyvnar (1860-1924) a můj otec Jan Hyvnar (1891-1958). Oba byli zvoleni za starosty a velmi se zasloužili o rozvoj a zvelebení Závišic. Mimo to se silně angažovali v nastupujícím křesťansko-sociálním hnutí, které, jak snad každý ví, mělo i díky působení Mons. Jana Šrámka právě na Novojičínsku velmi silné ideové a organizační zázemí. Závišice prosperovaly zvláště v polovině třicátých let, kdy se s výrazným přispěním mého otce podařilo obec elektrifikovat a výstavbou nových silnic zajistit ve třech směrech napojení na nejbližší města na Novojičínsku. V této době se také konečně našly prostředky na výstavbu kostela. Kromě náboženského života Závišic se o rozkvet obce staraly kulturní a spolkové organizace, především Orel. Jan Hyvnar v té době již patřil do širšího vedení ČSL, kterou zastupoval jako poslanec v brněnském zemském sněmu.

Změnila se nějak situace vaší rodiny během války a po ní?

Já sám jsem v době války již dosáhl dospělosti, takže si toto období vcelku dobře pamatuji. Otec měl jako téměř každý český starosta podřízený německé správě velmi nelehkou úlohu. Němci na Novojičínsku nemohli zapomenout, že obecní správa Závišic v čele se starostou se po roce 1940 poměrně účinně bránila germanizaci, což se např. projevilo tím, že zde nevznikla německá obecná škola a všichni místní Češi vždy posílali své děti do české školy. Moje rodina hned po vzniku protektorátu podporovala potravinami rodinné příslušníky perzekuovaných občanů, kteří byli zatčeni pro odbojovou činnost. V průběhu války jsem se již i já sám podílel na příležitostném zásobování ruských válečných zajatců, kteří v naší oblasti byli nasazeni na nucené práce. Musím říci, že otec se díky jeho vyjednávacím schopnostem dva roky po okupaci dařilo s nadřizenými složkami a jejich represivním aparátem jakžtakž vycházet, aniž by si s nimi jakkoli zadal. Stupňujícímu tlaku a agresivitě německých orgánů podporovaných místními Němci však nakonec stejně musel ustoupit, takže byl přinucen k rezignaci.

Úplně jiná konstelace ovšem nastala po osvobození, kdy se náhle začala projevat rozpínavost do té doby téměř marginálních komunistů. Ti proti mému otci okamžitě rozpoutali lživou a pomlouvačnou kampaň pro údajnou kolaboraci s Němci v době, kdy byl starostou. Samozřejmě, že šlo o výmysly nebo o z kontextu naprosto vytržená a překroucená obvinění. On sám tím byl ovšem tak znechucen, že dokonce odmítal opakovaně nabídky na vstup do politiky přicházející osobně od místopředsedy vlády a předsedy obnovené lidové strany Mons. J. Šrámka. Lákali ho také národní socialisté, kterým se podařilo získat řadu osobností z bývalé agrární

strany. Ale i ty můj otec odmítl. Rozhodl se, že se bude věnovat svému hospodářství a politický vývoj již jen se vzrůstajícími obavami sledoval zpovzdálí. Já jsem do lidové strany ovšem vstoupil s odhodláním a s vědomím morálního závazku navázat na práci a politický odkaz svých rodových předků. Stal jsem se místopředsdou místní lidovecké mládeže a kromě toho jsem byl aktivní také v Orlu. Od počátku jsem se netajil svými vyhraněnými antikomunistickými názory. Dokonce si vzpomínám, jak jsem na schůzích veřejně prohlašoval, že po jedné bandě (čímž jsem myslel německé nacisty) rychle nastupuje jiná banda. Koho jsem měl na mysli, bylo všem zřejmé, což do značné míry předurčovalo moje osudy po únoru 1948. Jinak jsem navštěvoval Střední zemědělskou školu v Novém Jičíně, protože moje gymnaziální studium v Příboře ukončil zábor Sudet a nucený odchod všech českých studentů z této školy.

Jak se pro Vás a vaši rodinu změnila situace po Únoru 48?

Pokud jde o mě, zastihl mě převrat na vojenské prezenční službě v Hranicích. Po návratu jsem se normálně zapojil do práce na rodném hospodářství a uvažoval o tom, jak režimu co nejvíce škodit. Zásadní stanovisko z nové situace vyvodil můj o tři roky starší bratr Václav, který se jako student Právnické fakulty Karlovy univerzity rovněž politicky angažoval v lidoveckém hnutí v Praze, konkrétně v Klubu lidových akademiků. S několika kamarády se rozhodli emigrovat a napodruhé se mu to na podzim 1948 naštěstí podařilo. Po určité době strávené v uprchlických zařízeních v Německu se dostal do Paříže a odtud v roce 1951 odletěl, tentokrát již nadobro, do amerického Clevelandu. Tam začal pracovat v redakci krajanského listu Nový svět a brzy se stal jednou z předních osobností křesťansko-demokratického hnutí v exilu. Samozřejmě jsme na jeho úspěchy byli patřičně hrdí, nicméně naše rodina si jeho odchodem do exilu kádrový profil ještě zhoršila.

Předpokládám, že jste Vy ani Váš otec nezůstali zcela nečinní.

To tedy rozhodně ne. Můj otec se dobře znal s učitelem Františkem Hanzelkou a ing. Bedřichem Strnadelem, kteří byli v lidové straně před Únorem velmi váženými členy. Právě kolem nich se brzy po převratu začala tvořit skupina odbojově naladěných bývalých spolustraníků, kteří zásadně odmítali kolaborovat s tzv. „obrozenou“ stranou vedenou poslanci a ministry A. Petrem a J. Plojharem. Způsobů, jak režimu komplikovat situaci, se nabízelo několik. Nebylo náhodou, že v prvních poúnorových volbách obdržela jednotná kandidátka Národní fronty na Novojičínsku ve srovnání s ostatními okresy mnohem menší podporu, než se žádalo. Jednou z velmi viditelných forem bylo rozšiřování letáků, velký význam měla hmotná a morální podpora rodin, jejichž živitelé byli pod různými záminkami zatčeni a vyšetřováni Státní bezpečností. Vůbec nejdůležitější však byl zásadní odpor místních zemědělců proti kolektivizaci. Státní bezpečnost pochopitelně nezůstala v nečinnosti a řadu takových skupin postupně odhalila a předala komunistické justici k exemplárnímu potrestání. Tak byl v září 1952 zatčen a poté odsouzen i F. Hanzelka a řada jeho přátel a známých. Jenom díky šťastné souhře

okolností nebyla prozrazena účast mého otce, který tak zatčení a následné perzekuci unikl. Režimu se nepodařilo jej zastrašit a během jeho života bylo nemyslitelné, aby souhlasil se vstupem do JZD.

A jak jste v padesátých letech dopadl Vy?

Již dříve jsem se zmínil o svém sklonu vyjadřovat své mínění na aktuální politické a společenské dění bez okolků a naplno. Na to jsem v roce 1951 také doplatil. Za kritiku režimu a zejména poměrů v zemědělství, které jsem znal nejlépe, jsem byl povolán do nechvalně proslulých PTP, odkud mě propustili až v roce 1954. Byl jsem jedním z posledních, ale na druhé straně jsem tam poznal řadu podobně smýšlejících kamarádů, s nimiž jsem pak udržoval přátelství i v dalších desetiletích. Ostatně o tom před několika lety vznikl video-dokument, který osudy a svědectví několika „pětépáků“ z Novojičínska pěkně zachycuje. No a po propuštění jsem opět nastoupil na naše hospodářství. To se ale již život mého otce chýlil ke konci a po jeho smrti na počátku roku 1958 již nebylo jiné cesty, než podepsat vstup do družstva. Tam jsem samozřejmě nemohl dělat nic jiného než nejtěžší manuální práce, tj. staral jsem se hlavně o živý inventář. To mě ale docela bavilo, vždyť na tvrdou celodenní práci jsem byl od dětství zvyklý. Je zajímavé, že jestliže jsem v padesátých letech kriminálu ještě unikl, nakonec jsem v něm, byť relativně nakrátko, skončil v letech 1964 až 1965. Soud mě poslal na rok do vězení za protikomunistické výroky, kterých jsem se opravdu dopustil. Po návratu domů a k práci v JZD se naštěstí již doba změnila a poměry se začaly postupně uvolňovat.

Ovlivnily Váš život události konce šedesátých let?

Hned od nástupu Dubčeka jsem sledoval dění nejen v KSČ, ale i ve straně lidové, která se zbavila Plojhara teprve koncem března. Měl jsem dojem, že strana se může v nových poměrech zbavit Plojharova dědictví a navázat na předúnorovou ČSL, kterou si starší členové stále spojovali se jménem Mons. Šrámka. Proto jsem tedy do ČSL opět vstoupil ve snaze se zapojit do její demokratizace a emancipace. Především jsem měl ale v plánu při nejbližší vhodné příležitosti vystoupit z JZD a začít hospodařit soukromě. Do toho se mně ovšem koncem roku 1968 naskytla nečekaná možnost navštívit svého bratra Václava, kterého jsem od roku 1948, tj. celých dvacet let, neviděl. Po vyřízení nezbytných formalit jsem konečně v prosinci za ním do Clevelandu odletěl. Nebyl jsem si vůbec jist, zda tam stejně jako on nezůstanu nadobro. Úředníci okresního zemědělského referátu mně slibovali, že po návratu bych mohl nastoupit do managementu v nedalekém JZD. Skoroťin a pomoci to tam pozvednout. Největším problémem ale bylo, že doma jsem nechával manželku a s ní tři dcery, na kterých mně velmi záleželo. Díky bratrovi jsem mohl v Ohio a dalších centrech amerického středozápadu potkat řadu významných osobností české krajanské a exilové komunity, pocházející nejen z bývalého lidoveckého, ale i agrárního prostředí. Dvakrát jsem navštívil Chicago a měl tu čest se setkat s dr. Františkem Schwarzenbergem a také s čelným představitelem agrární strany v exilu Čeňkem Tornem. Plánoval jsem také navštívit

předúnorového předsedu naší okresní organizace ČSL v Novém Jičíně dr. Františka Hradila. Usadil se však v dalekém Denveru v Coloradu, tak jsme si alespoň pravidelně zavolali a psali si dopisy.

Hlavním problémem bylo samozřejmě získat nějaké prostředky na živobytí, protože jsem nechtěl být svému bratrovi v Clevelandu dlouho přítel. Takže pokud jsem chtěl zůstat déle, musel jsem se co nejdříve snažit sehnat práci. Tu mně bratr pomohl sehnat – bylo to na velké zemědělské farmě Čechoameričana pana Wolfa, který byl kromě toho majitelem české rozhlasové stanice v Clevelandu. Zkušenost s americkým zemědělstvím byla pro mě prostě úžasná. Zejména jsem obdivoval dokonalou organizaci, což kontrastovalo s tristním způsobem řízení u nás. Pak jsem ještě změnil zaměstnání několikrát, což je tam ostatně obvyklé. Tvrdá manuální práce mně vůbec nevadila, na tu jsem byl zvyklý. Snil jsem přitom o vlastní farmě, ale to by znamenalo, že za mnou přijede celá rodina. Manželka za mnou na dva měsíce přijela během dovolené, ale problémem bylo dostat sem děti. Nakonec rozhodl postoj nejstarší, tehdy třináctileté dcery, která odchod do Ameriky kategoricky odmítala. A tak jsem se nakonec přece jenom rozhodl v červnu 1970 vrátit domů do Závěšic. Když jsem se těsně před odletem domů telefonicky loučil s dr. F. Hradilem, vybavuji si emotivní reakci a obavy, aby mě komunisté nezatkli hned v Praze na letišti.

Málokdo si asi umí představit, jak na Vás návrat do změněných poměrů doma asi zapůsobil.

Jistou výhodou bylo, že jsem neměl žádná velká očekávání a víceméně počítal s tím, že se v JZD vrátím na své původní místo ošetřovatele skotu. Pochopitelně že o nástupu do vedení v JZD Skortin se již nemluvilo. Mnohem nepříjemnější stránkou byl zájem StB, která mě pozvala na dva celodenní výslechy. Samozřejmě mně zabavili cestovní pas. Mimochodem za hranice jsem se dostal s notnou dávkou štěstí až po devíti letech, když se naskytla možnost navštívit Krakov u příležitosti návštěvy papeže Jana Pavla II. Především mě ale trápila nejistá budoucnost mých dětí. Jednou z nejděsivějších metod, ke které režim vůči svým oponentům uchýloval, bylo bránění jejich dětem v možnostech studovat. Moje dcery měly být tak jako já předurčeny k manuální práci v zemědělství. Tomu se ale nakonec podařilo zabránit, neboť i mezi funkcionáři režimu ve státní správě se občas našli rozumní lidé. Nepřipadalo v úvahu, aby dcery nastoupily na humanitní nebo pedagogické obory, ale např. na ekonomiku zemědělství nebo hygienu se to nakonec podařilo.

Angažoval jste se v době normalizace i politicky?

Již jsem se zmínil, že někdy po březnu 1968 jsem vstoupil do ČSL. Pak jsem ale odjel do Ameriky, takže jsem se v ní nemohl nijak viditelněji angažovat. Unikl jsem tím pozornosti nastupujících normalizátorů, kteří na mě jaksí pozapomněli a automaticky mě jakýmsi administrativním nedopatřením převedli členství i po

vnitrostranických pohovorech začátkem sedmdesátých let. S linií strany, jejíž nové normalizační vedení se vyznačovalo mimořádnou servilností vůči Husákovi a vedoucí úloze jeho strany, jsem samozřejmě zásadně nesouhlasil. Bylo tedy otázkou času, dokdy ve straně vydržím. V roce 1975 mě okresní výbor odeslal na vnitrostranické politické školení na Ústřední politickou školu do Klince. Tam jsem musel vyslechnout řadu „uvědomělých“ referátů, na něž jsem již prostě musel velice ostře reagovat. Mé spory vyvrcholily hádkou s redaktorem Vyšehradu Janem Davidem, který začal bezostyšně pomlouvat některé významné osobnosti naší národní historie, např. generála A. Eliáše. Po návratu jsem sám ihned požádal o vystoupení z lidové strany. Je zajímavé, že se okresní sekretariát snažil věc formálního ukončení mého členství brzdit. Ztráceli totiž stále více členů a měli zájem, alespoň formálně, každého jednotlivce ve statistice základny udržet. Takže jsem po průtazích přestal být členem lidové strany až v roce 1977.

To byl shodou okolností rok vzniku Charty 77.

K té jsem se samozřejmě přihlásil a několika svým přátelům, kteří se v disentu angažovali, dal najevo svůj zájem Chartu podepsat. Oni mně to rozmluvili, že prý by mě asi hned zavřeli. Nicméně jsem udržoval intenzivní styky s řadou lidí z katolického prostředí, např. Mons. Antonínem Huvarem, Františkem Lízou, Janem Zvěřinou, Augustínem Navrátilem a samozřejmě s kardinálem Františkem Tomáškem. Odmítl jsem nabídku StB k vystěhování do zahraničí, kterou jsem obdržel v roce 1983. Právě v tomto roce jsem odešel do důchodu, ale o dění ve společnosti a v politice jsem se zajímal dál.

A pak konečně nastal pád režimu...

K aktivnímu vstupu do polistopadové politiky mě osobně a velmi naléhavě přesvědčoval sám kardinál F. Tomášek. Přes mé váhání jsem mu to v roce 1990 slíbil, ale svými postoji jsem brzy v našem regionu hned v prvních volbách patřičně narazil. Co chcete dodat k tomu, že byl v roce 1990 v Závěšicích zvolen starostou člověk, který mně v době normalizace vyhrožoval, že mně opět pomůže do kriminálu? Jasně se ukázalo, že občané neměli o skutečné, hluboké změny systému zájem. Nemohl jsem uspět již proto, že jsem se netajil kritikou Luxovy zemědělské politiky. Velmi mě trápilo, že předseda J. Lux nepodporoval návrat k soukromému hospodaření a považoval za výhodnější v podstatě udržet bývalá JZD, i když v jakési transformované podobě. Tak jsem na politiku rychle zanevřel a jako jeden z prvních požádal o výstup z JZD. K rodovým polnostem jsem v rámci vypořádání dostal porouchaný traktor. Počátky mého hospodaření nebyly snadné, bylo mně již 65 let, ale dnes toho rozhodně nelituji. O tom jsem již v létě loňského roku besedoval s redaktorem regionálního listu Trubač, který o našem hospodaření napsal docela pěknou reportáž. Po několika letech jsem dokázal rodinné hospodářství postavit na nohy a v roce 2006 jsem jej mohl předat svým potomkům.

Zachoval jste si ještě po všech těch většinou trpkých životních zkušenostech alespoň trochu optimismu?

Tak to určitě, i když se při hodnocení dnešní situace a vůbec celého uplynulého dvacetiletého období netajím zklamáním. Zůstali mně někteří přátelé, např. z řad politických vězňů či Svazu soukromých zemědělců. Sleduji vývoj v politice a samozřejmě nikdy nezapomenu jít k volbám. Rád také navštěvuji kulturní a společenské akce pořádané různými institucemi nebo spolky v Novém Jičíně. Přes svůj věk se snažím ještě cestovat, letos např. na poznávací zájezd do Itálie. Velmi se zajímám o historii dvacátého století, o které se zasvěcenými lidmi rád a vášnivě diskutuji. A těší mě, že o mé vzpomínky nakonec ještě někdo projevil zájem a že se podařilo připomenout také jména mého otce a bratra, na které mohu být velmi hrdý.

¹ Z posledních větších edičních počinů uvedme např. sborník z olomoucké konference v r. 2004. Marek, Pavel (ed.): Jan Šrámek, kněz, státník, politik. Olomouc 2004, 417 s.

² Pehr, Michal a kol.: Cestami křesťanské politiky. Biografický slovník k dějinám křesťanských stran v českých zemích. Praha, Evropská akademie pro demokracii - Nakladatelství Akropolis 2007, 376 s.

³ Konečný, Karel: Československá strana lidová na Novojičínsku 1948-1990. Olomouc, Vydavatelství UP Olomouc 2008, 112 s.

Životní jubileum Jiřího Klučky

Karel Chobot

Neuvěřitelné sedmdesáté narozeniny stále vitálního a čínorodého Jiřího Klučky, dlouholetého vedoucího frenštátského muzea, jsme si připomenuli na jaře letošního roku (narozen 16. dubna 1939 v Kopřivnici). Při podobných příležitostech se chťe nechtě rekapituluje. Při malém zamyšlení je určitě zapotřebí zdůraznit celoživotní Klučkovu opojení městem Frenštát pod Radhoštěm, okolím valašského centra, jeho výtvarným potenciálem, etnologickými památkami, lidmi, osobnostmi, neuvědomující si skromně, že on sám jako aktér mnohých počinů, především však výsledky svého vlastivědného zaujetí již dávno patří mezi intelektuální elitu regionu. Nedávno jsem se zmiňoval v jiné stati, že nikdy nechtěl být pasivním divákem Komenského „divadla světa“, nýbrž že usiloval o věci nové. Když se před námi po roce 1990 rozprostřela demokratická svobodná tvůrčí cesta, Jiří Klučka, nadšený, uvolněný, frenštátským muzejnictvím vnitřně posedlý, šel vytrvale za svou vidinou moderní svěbytné odborné muzejní instituce, znovu objevující hluboké lidové kořeny našich předků, včetně jejich nezanedbatelného výtvarného citění. Byla to dlouhá, vytrvalá, ve svém závěru přes všechny svízele, problémy a strasti vítězná cesta. Rozhodně tím nemíním jen hlavní metu Klučkových snů a cílů, totiž otevření nově rekonstruovaného muzea v milovaném Frenštátě pod Radhoštěm. Vidím před sebou tvůrčí čínorodou činnost oslavence: výstavy a expozice, jichž byl autorem i realizátorem, obnovu vydávání časopisu Hlasy muzea ve Frenštátě p. R., vzkříšení činnosti muzejní a vlastivědné společnosti, založení bibliofilské edice Návraty domova se sérií výtvarných portfolií, edice Profily a Prameny, navazování kontaktů s potomky vystěhovalých frenštátských obyvatel v druhé půli 19. století do Ameriky, dokonce osobní studijní pobyt v USA, přiblížení výtvarného odkazu světově uznávaného tvůrce mnohých soch a monumentů, frenštátského rodáka Albína Poláška, mimo jiné i v knižní podobě, znovuobjevení významu mnohých nejen frenštátských velikánů vlasteneckého ruchu druhé poloviny 19. století a mnohé, mnohé další věci. A nemohu opomenout se zmínit o tom, že při vší agilní a vyčerpávající činnosti Klučka léta řídil celé výtvarné oddělení novojičínského muzea. Protože před deseti léty při gratulaci k šedesátinám jubilanta jsem se podrobněji a konkrétněji o čínorodosti Jiřího Klučky zmiňoval, nechci statisticky znovu vyjmenovávat všechny akce, výstavy, expozice. Jedno shrnující ocenění však přece a právě na tomto místě je určitě zapotřebí uvést, a to známé faktum, že právě v uplynulých letech po roce 1990 se frenštátské muzeum zásluhou Jiřího Klučky stalo předním kulturním stánkem města Frenštátu pod Radhoštěm a blízkého okolí, že také díky tomu zvítězila idea moderního prostorového řešení muzea, které bylo skutečně v roce 2007 otevřeno jako tradiční centrum odborné muzejní, historické, uměnovědné a vlastivědné práce ve Frenštátě pod Radhoštěm. Ve vydařeném katalogu ke zcela novým expozicím na vysoké odborné úrovni nalézáme odkaz všeho, čím se Jiří Klučka v uplynulých letech zabýval, čím žil, oč usiloval, tvůrčím způsobem dále usiluje a zcela jistě ještě mnohá léta usilovat bude. Konečně stále je před ním nedokončený úkol katalogu k nejobsáhlejší a jeho srdci nejbližší z expozic, mapující bohatý výtvarný život města a okolí. A rozhodně při všech aktivitách nezapomíná

na jiného svého oblíbeného výtvarníka, pro změnu novojičínského, a to již zesnulého Otakara Zelenku, o kterém tak precizně napsal stat' pro publikaci o novojičínských výtvarných umělcích.

U příležitosti jiného jubilanta jsem napsal v úvodním zamyšlení, že k počtě významných osobností vznikají básně, oslavné ódy, hodnotící studie, články, rozebírající jejich dílo, někdy i eseje, povídky, případně romány či rodinné ságy, ano, mohou to být rovněž kantáty, symfonie, malé či větší hudební opusy, chóry, koledy, mše, písně jednohlasé i sborové, ba dokonce celé opery, operety, muzikály, ale též obrazy, obrázky, grafiky, koláže, sochy, sošky, busty. V případě Jiřího Klučky si dovedu představit právě žulovou bustu rázovitého valašského umělce se srdcem na dlani. Bustu zatím nemaje, konečně opulentnější sláva, dary a blahopřání přichází od sta let výše a to ještě na Jiřího bohatě čeká, tak alespoň několik málo slůvek na závěr. Je nezvratitelnou realitou, že onen okamžik neodvratného, leč ke všem spravedlivého času je za potřebí chvíli, ba i déle slavit.

Milý Jiří, jménem všech Tvých archivních a muzejních přátel, kteří s uznáním hodnotí, co všechno se Ti zdařilo, daří a dařit určitě bude, blahopřejeme k jubileu a vínšujeme pevné zdraví, stálý elán a optimismus a kvetoucí, neutuchající, čínorodý, Tobě tolik vlastní specifický pohled na rozmanitost poetického divadla světa s Tvým příslovečným suchým anglickým humorem, okořeněným valašským jadrným prostředím. Mnohá léta!

Výběrová bibliografie publikací a článků Jiřího Klučky:

- Albín Polášek. Strůjce svého osudu. Život a dílo. Muzejní a vlastivědná společnost ve Frenštátě pod Radhoštěm, 2001, str. 71.
- Frenštátské noviny a časopisy v minulosti. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 1/1992, str. 4-5.
- František Rajnoch. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 4/1992, str. 81-82.
- Opět pohorská jednota Radhošť. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 2/1992, str. 42-43.
- Městskoprávní symboly. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 4/1992, str. 98.
- Výstava kreseb M. Lid'áka-Had'áka. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 1/1992, str. 17.
- Výstava pastelů P. Strnadla. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 1/1992, str. 17.
- K 500. výročí objevení Ameriky. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 1/1992, str. 17.
- Obrazy K. Babince. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 1/1992, str. 17.
- Obrazy a plastiky J. Fuxy. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 1/1992, str. 17.
- Návrat Miroslava Lid'áka-Had'áka. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 2/1992, str. 37-38.
- Americká vlajka na radnici. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 2/1992, str. 40-41.
- František Palacký a frenštátská občanská beseda. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 3 - 4/1998, str. 55-60.
- Frenštát pod Radhoštěm v roce 1998 – lidé a události. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 1-2/1998, str. 48-49, č. 3 -4/1998, str. 101.

- Frenštát pod Radhoštěm v roce 1999 – lidé a události. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 3 -4/2000, str. 101.
- Zpráva o případu křížové cesty. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 1- 2/2001, str. 22-23.
- Pomníky obětem - návrhy a realizace. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 3 - 4/2001, str. 89-91.
- Muzeum pro třetí tisíciletí. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 1 - 4/2002, str. 3-11.
- Malířka kraslic Johana Špačková. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 1- 4/2002, str. 40-42.
- Kroniky jako pramen k historii města. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 1- 3/2003, str. 21-24.
- Lidé – události. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 1- 3/2004, str. 64-66.
- Valašský betlém jako pozdrav z Frenštátu pod Radhoštěm. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 4/2004, str. 104.
- Pocta Karlu Buzkovi. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 4/2004, str. 110 –111.
- Sochař František Juraň. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 1- 4/2005, str. 3-8.
- Bud' zdravý, Richarde! Jubileum fotografa. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 1- 4/2005, str. 75-77.
- Lidé – události. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 1- 4/2005, str. 86-90.
- Tam za mořem. Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 1- 4/2007, str. 81-82.
- Pocta zakladateli Lašského muzea Emilu Hanzelkovi (1886-1973). Hlasy muzea Frenštát p. R., č. 1- 4/2008, str. 89-90.

Životní jubileum Pavla Šrámka

Karel Chobot

Není tomu tak dávno, kdy jsme se potkávali na chodbách Katedry archivnictví a pomocných věd historických Filozofické fakulty Masarykovy univerzity (která ale tenkrát nesla jméno Jana Evangelisty Purkyně, neboť Masaryk ideově nevyhovoval), kdy jsme coby začínající archiváři dychtivě naslouchali moudrým slovům nestora archivní teorie a hlavně praxe tehdejšího Severomoravského kraje PhDr. Adolfa Turka, kdy jsme společně s dalšími kolegy putovali po archivech a poznávali strasti či slasti archivářského života tu i onde ... A náhle čas, který měří všem stejně, připomíná, že kolega a dlouholetý kamarád, soupeřník z dob studií, Mgr. Pavel Šrámek již rovněž veplul do vod tzv. moudrých, kdy dle starého latinského přísloví ... senum consilia ... starcům přísluší radit. Ostravský rodák si 7. dubna 2009 v kruhu nejen archivních přátel připomenul, že v roce 1949 přišel na svět tento vezdejší.

S osobností Mgr. Pavla Šrámka, s jeho ochotou, vstřícností, pohotovostí, důkladnou, občas až úpornou snahou pomoci se setkal snad každý badatel Zemského archivu v Opavě. Archivářskou pout' Pavel Šrámek zahájil v srpnu 1973 v I. oddělení, spravující archivní fondy státní správy, samosprávy, soudnictví a společenských organizací a v tomto oddělení, dnes jako jeho vedoucí, setrvává do současnosti. Na Novojičínsku známe Pavla Šrámka z jeho článků v našem sborníku, ve kterých se převážně věnoval kampanologickým památkám. Výčet uvádím níže. Oslavenci přejeme do dalších nejméně šedesáti let pevně zdraví, stálý elán a optimismus, archivářské i sportovní zaujetí, osobní pohodu a spokojenost nad úspěchy při zpracování archivních fondů, nalézání odpovědí tajuplných archivářských rešerší, očekávající jeho články a odborná sdělení i v našem vlastivědném časopise, na který jakoby v posledních letech zapomínal. A zde bibliografie článků, zveřejněných v našem sborníku:

- Nejstarší datovaný zvon v Severomoravském kraji. Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín (dále jen VSONJ) 21, 1978, str. 53-56.
- Zajímavá památka v Bernarticích nad Odrou. VSONJ 23, 1979, str. 64-65.
- Starobylý zvon v Bílově. VSONJ 24, 1979, str. 73-74.
- Zaniklá osada Wittenberg. VSONJ 32, 1983, str. 3-10.
- Adolf Turek: 100 let požární ochrany v Novém Jičíně – Bernarticích (1884 až 1984). Recenze in VSONJ 34, 1984, str. 78-79.
- Za PhDr. Miroslavem Klosem. VSONJ 37, 1986, str. 52-55.
- Studenti z Novojicka na Univerzitě v Krakově do roku 1575. VSONJ 45, 1990, str. 17-22.
- In memoriam Stanislava Drkala. VSONJ 45, 1990, str. 68-69.
- Osudy fulneckých zvonů. VSONJ 47, 1991, str. 24-27.

K jubileu PhDr. Jaroslavy Brichové

Karel Chobot

„Podstata lidská je tak uzpůsobena, že člověk se chce ve všem nechat vést svou vlastní vůlí, nechce být nucen a ani nemůže bez porušení své přirozenosti. Jedním z dokladů této věci budiž touha každého člověka dozvědět se o věcech minulých, přítomných i budoucích... Kdyby všude kvetla taková lidská svoboda, aby všechno bylo plné světla a řádu... Svoboda je nejskvělejší lidský statek, stvořený spolu s člověkem a od něho neodlučitelný, pokud není člověku souzeno zahynout.“

Jan Ámos Komenský

Teze světově proslulého filosofa, učitele, myslitele, diplomata a politika 17. století o niterném poznávání lidské svobody, podobně jako snaha člověka dovědět se co nejvíce o věcech minulých, jako by předurčovaly dosavadní celoživotní touhu a úsilí po poznání a svobodné demokratické vůli mladé jubilující kolegyně, odborné archivářky PhDr. Jaroslavy Brichové. Narodila se 15. ledna 1950 v Praze, zde získala moudro vědění na základní, střední i vysoké škole. V letech 1968-1975 vystudovala obor archivnictví, pomocné vědy historické a dějepis na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, kde v roce 1978 získala po obhajobě disertační práce titul PhDr. Leč to již od roku 1974 započala její archivářská pout' – nejdříve přímo v Praze ve Státním ústředním archivu, poté kdy z rodinných důvodů odešla na Moravu, pracovala v letech 1978-1982 v novojičínském Okresním vlastivědném muzeu a od konce roku 1982 až dosud ve Státním okresním archivu v Novém Jičíně. Zatímco v historickém poznávání se snažila zůstat věrná pozdnímu středověku, archivářská praxe ji vedla k inventarizaci archivních fondů okresní politické správy, ať již to byly smíšené okresní úřady současného okresu Nový Jičín, Okresního úřadu Bílovec či Okresního národního výboru Bílovec. Po roce 1990 se nejvíce uplatnila její tvůrčí aktivita při pořádání a inventarizaci archivních fondů jednotlivých farních úřadů bíloveckého a fulneckého děkanství. Rekonstruovala původní farní spisové manipulace podle Kohnova systému a pro badatele tak mnohde objevila hodnoty duchovního světa jednotlivých far od raného novověku do současnosti. Své teoretické poznatky zúročila na odborných konferencích, ve studiích a odborných člancích, při přednáškách studentům exkurzních návštěv. Od svého příchodu do Nového Jičína v roce 1978 až dosud je kolegyně Brichová aktivní členkou redakční rady Vlastivědného sborníku okresu Nový Jičín a zároveň autorkou mnohých statí níže uvedených.

Čas je neúprosně spravedlivý ke každému z nás. Přesto se zdá, jako by to bylo včera, kdy jsem se poprvé s kolegyní Brichovou setkal, kdy jsme společně dychtivě naslouchali dobře miněným radám PhDr. Adolfa Turka, kdy jsem ji jako nastupující novojičínské okresní archivní kolegyni před odjezdem na odbornou stáž do Francie předával k zastupujícímu řízení archiv, kdy jsme po návratu nepřítelně stěhovali archivní fondy z jednoho nevhodného depozitáře do druhého, dokud se vše zdárně nevyřešilo novou budovou v roce 2000, kdy jsme se společně zamýšleli a poté ve spolupráci s referátem regionálního rozvoje tehdejšího novojičínského okresního úřadu realizovali Místopis obcí okresu Nový Jičín, dvoudílnou, nesmírně užitečnou